

Saksutredning

Arkivreferanse: 2024/861-9

Saksbehandler: **Øyvind Engen**

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Eldrerådet
		Ungdomsrådet
2024/16	25.11.2024	Livsløpsutvalget
2024/22	25.11.2024	Forvaltningsutvalget
		Formannskapet
		Kommunestyret

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028

Bakgrunn

Kommunen skal hvert år fatte vedtak om en fireårig økonomiplan for drift og investering, samt årsbudsjett for kommende driftsår, jf. kommunelovens § 14-4.

Kommunelovens § 14-4. *Økonomiplan og årsbudsjett:*

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

Kommuneregnskapet består av to deler, investeringsregnskapet og driftsregnskapet. Disse to henger sammen ved at utgifter til lån, i form av renter og avdrag, som tas opp i investeringsregnskapet blir en kostnad i driftsregnskapet. Investering påvirker dermed driften. Både investeringsbudsjettet og driftsbudsjettet skal være i balanse. For driftsbudsjettet medfører det at inntektene må være lik eller større enn utgiftene. Investeringsbudsjettet er i balanse når investeringsprosjekt er finansiert gjennom låneopptak eller bruk av egne midler (fond).

Kommuneloven setter krav om at det skal utarbeides finansielle måltall som skal være styrende for budsjett og økonomiplanarbeidet. De skal bidra til at den økonomiske situasjonen styrkes og sikre at kommunen har økonomisk handlingsrom framover I økonomireglementet er det vedtatt at kravene til de finansielle måltallene skal vedtas hvert år sammen med økonomiplan og budsjett.

Lesja kommune har benyttet finansielle måltall siden 2015 og måltallene har fokus på.

- Årlig driftsresultat (netto driftsresultat)
- Frie økonomiske reserver (disposisjonsfond)
- Rente og avdragsbelastning
- Lånegjeld.

Årlig driftsresultat:

Økonomisk handlingsrom skapes først og fremst gjennom årlige driftsoverskudd. Driftsoverskudd kan avsettes som reserve (fond), inngå som egenfinansiering av investeringer eller brukes til nye tiltak. Det er en utfordring å holde driftsutgiftene nede på et nivå som står i forhold til de inntektene kommunen har.

Statsforvalteren anbefaler et netto driftsresultat på 1,75 % av brutto inntekter. Lesja kommune hadde inntil 2022 en målsetting om 3 % pga kraftinntekter og bruk av disp fond i investering. Fra budsjettåret 2023 har målsettingen vært 1,75 %. Kommunedirektøren innstiller på at vi fortsetter å bruke 5 millioner fra disposisjonsfondet årlig til investering i økonomiplanperioden. Dette vil medføre at disposisjonsfondet reduseres i planperioden, men samtidig holdes låneopptaket nede.

Handlingsregel nr. 1: Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden

Frie økonomiske reserver:

Kommunens økonomiske soliditet og evne til å takle uforutsette hendelser vil i stor grad avhenge av de frie økonomiske reserver som kommunen har til rådighet. Slike reserver er i hovedsak definert som disposisjonsfond. Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål. Anbefaling fra Statsforvalteren er 10 % for å ha en god fondsbeholdning. Det vil være helt avgjørende for kommunens handlefrihet og likviditet å ha en solid beholdning av frie fond. Kommunen har høy lånegjeld og er sårbar ved en renteoppgang. I tillegg bruker vi 5 millioner kr årlig fra disposisjonsfond som finansiering av investeringer.

Handlingsregel nr. 2: Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter.

Rente og avdragsbelastning:

I norske kommuner finansieres investeringer normalt ved låneopptak. Lånegjeld medfører renteutgifter og avdrag som belastes driftsregnskapet. Dersom investeringen ikke gir reduksjon av driftskostnader eller økte inntekter vil økte rente og avdragsutgifter medføre at nivået på tjenestene må reduseres. Måltallet viser hvor mye gjelda belaster driften. Anbefalt nivå på rente og avdragsutgiftene er 3 % av driftsinntektene. Med økende rente og låneopptak vil det ikke være mulig i økonomiplanperioden å klare målsettingen om 3 %. Fra budsjettåret 2023 har målsettingen vært 6 %.

Handlingsregel nr. 3: Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter.

Lånegjeld:

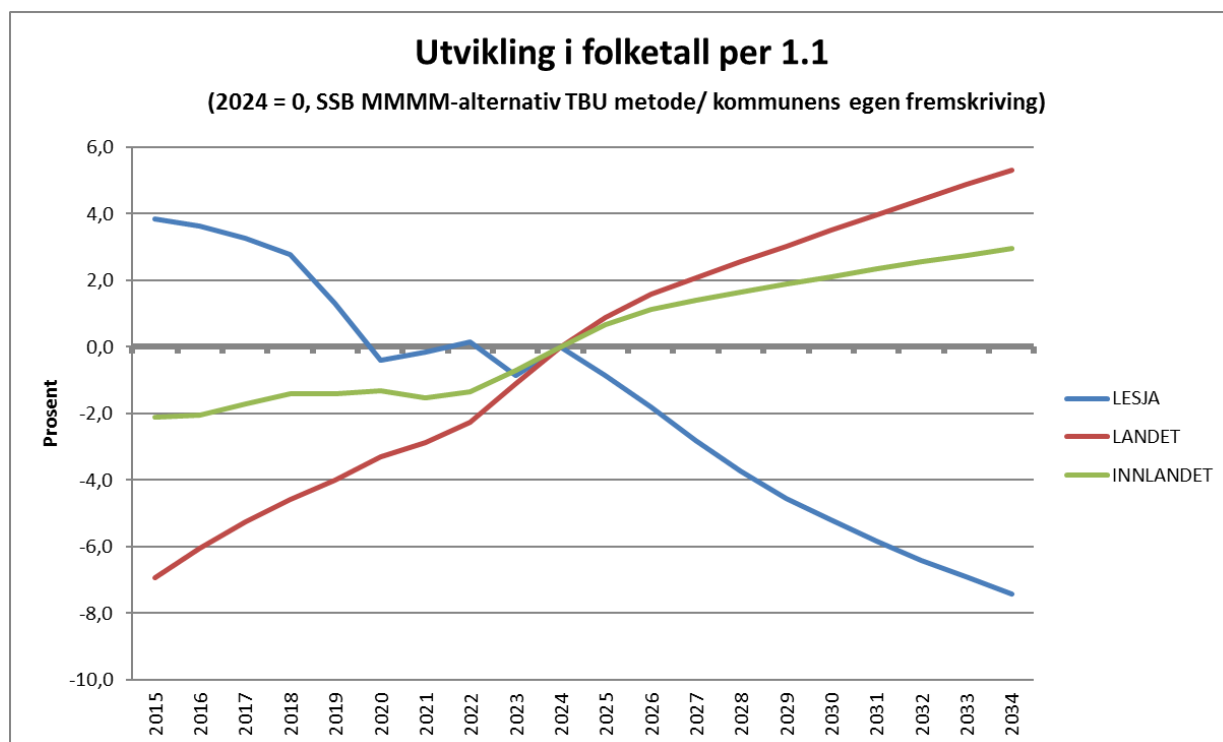
Høy lånegjeld vil gjøre kommunen økonomisk sårbar. Spesielt ovenfor renteøkninger. Selv om det brukes virkemidler som rentebinding, for å redusere renterisiko, vil betjening av lån legge beslag på betydelige midler i driftsbudsjettet og dermed redusere kommunens tjenestenivå.

Statsforvalteren anbefaler et måltall på maksimalt 70 % av brutto driftsinntekter.

Kommunedirektøren innstiller på en offensiv målsetting om at kommunen raskest mulig må komme seg ned på et nivå hvor gjelda ikke utgjør mere en 110 % av brutto driftsinntekter. Denne målsettingen vil medføre stans i nesten all investeringsaktivitet etter planperioden. Handlingsregel nr 4: Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto driftsinntekter.

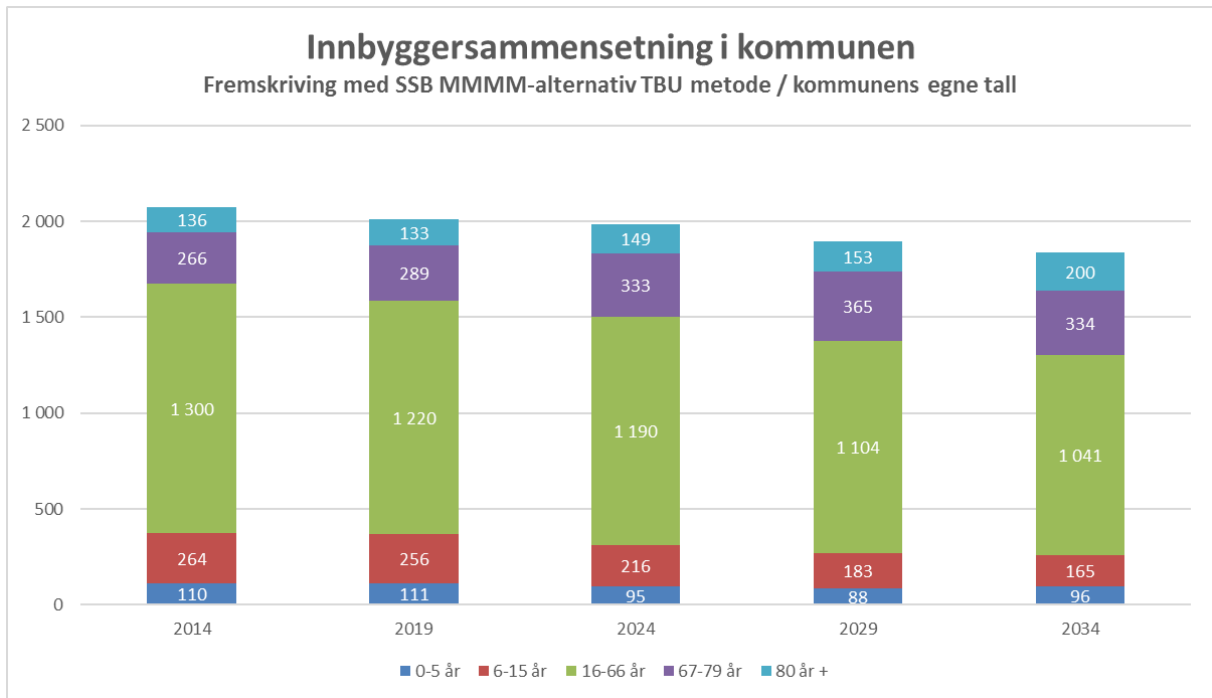
Demografi

Inntektssystemet til kommunen avhenger av antall innbyggere og sammensetningen av dem. Modellen under viser SSB sin forventa befolkningsutvikling tom 2034. Modellen er a jour pr juli 2024.

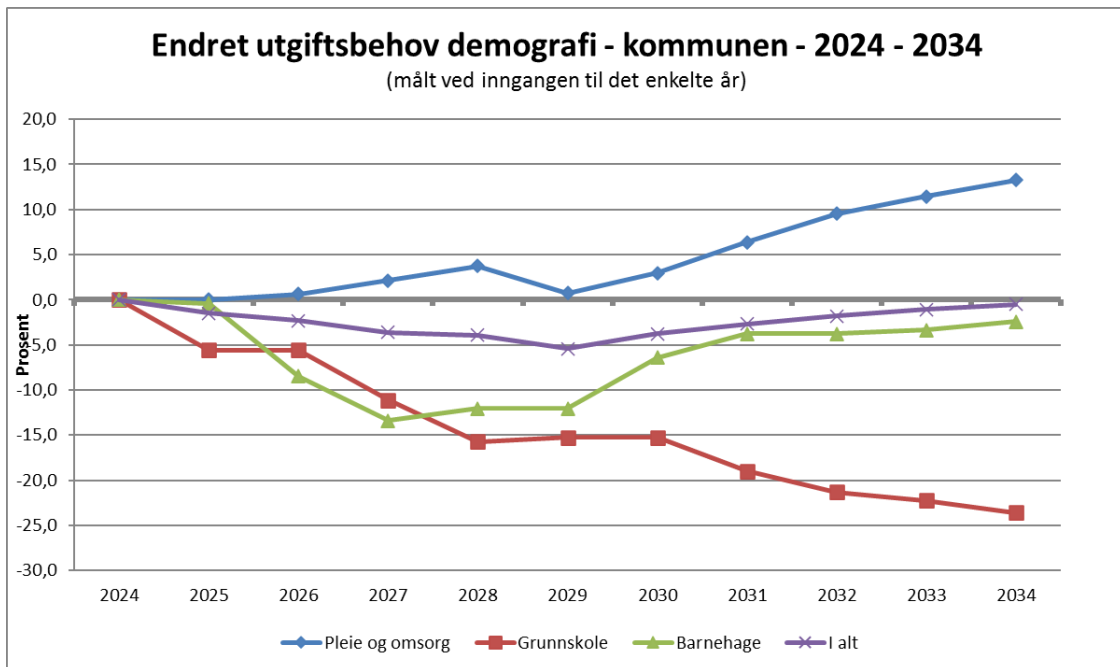
SSB sine framskrivinger viser en forventa vekst i Norge på over 5,5 % fram til 2034. For Lesja forventes det en reduksjon på 3,7 % i planperioden og 7,4 % fram mot 2034. Utviklingen i folketallet vil medføre reduksjoner i Lesja kommune sine overføringer fra Staten i økonomiplanperioden og videre framover.

Sammensetning av innbyggerne gir oss også en god indikasjon på hvilke områder, innenfor kommunal tjenesteyting, vi må styrke og hvilke områder vi må redusere. Lesja kommune må ligge i forkant og gjennomføre tilpasninger av drifta slik at vi er forberedt når endringene kommer.

Som figurene ovenfor viser forventes det endringer i befolknings sammensetningen i planperioden.

Barn og yrkesaktive reduseres mens gruppen pensjonister og eldre øker. Trendene er tydelige, og dette må gjenspeiles i kommunens organisering og langtidsplanlegging.

Forventa endringer i utgiftsbehov sier noe om hvordan kommunen bør prioritere framover. Vi kan ikke over tid opprettholde en organisasjon og et tjenestetilbud som er tilpassa et høyere innbyggertall og en annen befolknings sammensetning. Bedriftsøkonomisk vil man si at produksjonen må tilpasses etterspørsel.

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsen

(2024 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.	Kommune-						SUM
	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	helse	Barnevern	LESJA
2025	29	-2 182	-79	-194	-6	-218	-2 650
2026	506	0	-1 669	-63	-91	-114	-1 431
2027	1 332	-2 182	-1 010	-107	-105	-233	-2 304
2028	1 349	-1 818	272	-85	-44	-182	-508
2029	-2 570	182	0	-162	-67	-56	-2 674
2030	1 895	0	1 167	-45	-76	-7	2 934
2031	2 978	-1 454	544	-123	-3	-74	1 868
2032	2 733	-909	0	-115	9	-110	1 608
2033	1 658	-364	79	-113	-9	8	1 257
2034	1 539	-545	193	-78	-25	-85	999
Sum 2025-2034	11 448	-9 272	-502	-1 086	-417	-1 071	-900

I planperioden (2025-2028) reduseres forventa utgiftsbehov med 6,9 millioner. Det er innenfor områdene pleie/omsorg og skole de vesentligste endringene kommer.

Kommunen sin oppgave er å levere gode tjenester, legge til rette for bærekraftig tjenestenivå og stimulere til aktivitet innenfor gitte økonomiske rammer. Vi må ha fokus på å videreføre næringsarbeidet, finne tiltak som kan snu befolkningsutviklingen og gjennom gode prosesser, tilpasse tjenestene til endringene i befolkningssammensetningen. Lesja kommune mottar betydelige inntekter i form av konsesjonsavgift. Disse inntektene er øremerka næringsutvikling. Ved en planmessig og spissa bruk av disse midlene har man et betydelig potensial innenfor næringsarbeid og befolkningsutvikling.

Vurdering

Økonomiplan 2025-2028.

Økonomiplan 2025-2028 viser en oversikt over årlige driftsinntekter og utgifter i perioden. Oversikten omfatter hele kommunens virksomhet.

Lønnsom drift vil være forutsetning for å skape vekst og utvikling i Lesja kommune. Uten økonomisk handlingsrom vil nødvendige prosjekt bli utsatt og mulighet for utvikling redusert. Planen er utarbeida med følgende forutsetninger.

Befolkning

Befolkningsnedgangen fortsetter. Siden år 2000 er antall innbyggere i Lesja redusert med over 300 personer. Reduksjonen har variert og enkeltår har vi hatt vekst. Bosetting av flyktninger har de siste årene dempet reduksjonen. Snittet de siste 20 år er en reduksjon på 17 personer årlig så trenden er tydelig.

Å bremse eller helst snu denne utviklingen er sannsynligvis den viktigste utfordringen vi har. I planen benytter vi tallene fra SSB som viser en forventa reduksjon på 16-20 personer pr år.

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen opererer med faste 2025-kroner i hele 4-års perioden. For lønn er prognose fra SSB og KS lagt til grunn med 4,6 %. For utgiftspostene i budsjettet er prognose for vekst i statsbudsjettet lagt til grunn. Denne prognosen tilsier en prisvekst på 3,5 %.

Pensjonskostnader

I 2023 ble sats for KLP (arbeidsgivers andel) i gjennomsnitt økt fra 15,1 til 23,2 % etter beregninger fra KLP. Prognosene nå tilsier at kostnaden vil holde seg på dette nivået i planperioden. Endelig kostnad avhenger både av lønnsoppgjør, pensjonsoppgjør og selskapets avkastning i finansmarkedet. KLP sitt anslag på premieavvik i planperioden varierer. I økonomiplanperioden er netto inntekter fra premieavviket 2 millioner. Sterk

lønnsvekst, lav avkastning i finansmarkedet og endringer i AFP regelverket tilsier økte pensjonskostnader for kommunesektoren framover.

Renteutvikling

Det er lagt til markedets renteprognose i planperioden. For 2025 tom 2028 priser markedet inn en rentebane fra 5,4 % til 4,0 %.

Endringer i frie inntekter og estimert kostnadsvekst.

	2024 revidert	2025	2 026	2 027	2 028
Befolkning 01.07.2X	1 969	1 966	1 947	1 927	1 909
Lønn & prisvekst	4,6 %	4,1 %	4,1 %	4,1 %	4,1 %
Pensjon	21,0 %	23,0 %	23,0 %	23,0 %	23,0 %
Netto driftsresultat	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %
Frie inntekter					
Skatt inkl naturressursskatt	61 288 000	67 166 000	66 440 000	65 424 000	64 423 000
Eiendomsskatt	11 795 000	16 600 000	20 900 000	20 900 000	20 900 000
Rammetilskudd	115 616 000	116 510 000	117 475 000	117 035 000	116 852 000
Utbytte Eidefoss/Eidsiva	8 000 000	10 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Kraftsalg	20 300 000	18 270 000	13 601 000	13 800 000	15 022 000
Sum frie inntekter	216 999 000	228 546 000	230 416 000	229 159 000	229 197 000
Netto driftsresultat budsjett	5 300 000	5 600 000	5 600 000	5 600 000	5 600 000
Lønn og utgiftsvekst	-13 000 000	-12 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000
Årlig endring i lånekostnad uten VA	0	-1 816 000	-1 300 000	-114 000	-100 000
Innsparing mot målet om netto driftsresultat	0	-2 269 000	-9 430 000	-11 371 000	-10 062 000

Tabellen over viser hvordan den årlige endringen i frie inntekter og estimert kostnadsvekst vil påvirke drifta. Tabellen er benytta over flere år i økonomiplanarbeidet. Kostnadsveksten forutsettes redusert i 2025, sammenligna med 2024. For resten av planperioden forventes det en utflating og normalisering. I modellen er det kun budsjettet med endringer på gjeld og renter utenom VA (selvkost). Endringer innenfor VA forutsettes finansiert via gebyrinntektene, men det er en risiko for at Lesja kommune må forskuttere kostnader pga tidsforskyvning innenfor selvkostregnskapet.

For 2025 viser modellen at vi havner noenlunde i balanse, men rente- og kostnadsvekst sammen med reduserte inntekter skaper behov for tiltak i planperioden. Til tross for økte inntekter fra eiendomsskatt og utbytte må det gjennomføres betydelige kutt i størrelsesorden 10-11 millioner i planperioden når vi hensyntar kostnadsveksten. Kostnadsveksten overstiger inntektsveksten og vi er avhengig av å få på plass tiltak som senker kommunens kostnadsnivå.

I 2025 vil økte inntekter (eiendomsskatt, økt utbytte og konsesjonskrafta) og gjennomførte kutt i sektorene medføre at budsjettet kommer ut i balanse.

Fra 2026, når inntektene flater ut, inntreer behovet for innsparingstiltak ifg modellen.

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
<i>Driftsinntekter</i>						
1 Rammetilskudd	106 292	116 426	116 510	117 475	117 035	116 852
2 Inntekts- og formuesskatt	60 379	59 766	67 000	66 440	65 424	64 423
3 Eiendomsskatt	11 677	11 795	16 590	20 590	20 590	20 590
4 Andre skatteinntekter	7 769	7 600	7 700	7 700	7 700	7 700
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	392	200	200	200	200	200
6 Overføringer og tilskudd fra andre	60 740	40 516	38 733	38 733	38 733	38 733
7 Brukerbetalinger	8 512	8 182	7 984	7 984	7 984	7 984
8 Salgs- og leieinntekter	51 901	58 198	58 576	53 907	54 106	55 328
9 Sum driftsinntekter	307 662	302 683	313 293	313 029	311 772	311 810
<i>Driftsutgifter</i>						
10 Lønnsutgifter	154 546	161 817	164 376	164 376	164 376	164 376
11 Sosiale utgifter	22 348	34 132	38 671	38 671	38 671	38 671
12 Kjøp av varer og tjenester	71 910	70 450	69 586	69 586	69 586	69 586
13 Overføringer og tilskudd til andre	28 378	23 919	24 390	24 390	24 390	24 390
14 Avskrivninger	18 335	21 000	22 000	23 000	24 000	25 000
15 Sum driftsutgifter	295 516	311 317	319 023	320 023	321 023	322 023
16 Brutto driftsresultat	12 146	-8 635	-5 730	-6 994	-9 251	-10 213

I økonomiplanen forutsetter man 2025 nivå på inntekter og kostnader i hele planperioden. Dvs man innarbeider ikke forventa lønns- og prisvekst pga at man forutsetter at dette kompenseres med økte overføringer fra staten.

Skatt får en betydelig økning i 2025. Dette skyldes omleggingen i inntektssystemet. Både finansdepartementet og KS er tydelige på at det hefter noe usikkerhet med denne beregningen for 2025. Bakgrunnen for dette er at beregningen bygger på skatteinntektene fra 2023 korrigert for formuesskatt og utbytteskatt. Utover i planperioden forventes en svak reduksjon. Reduksjonen på disse områdene skyldes nedgangen og endringer i befolknings sammensetningen.

Det foreslås å øke eiendomsskatten med 1 ‰ per år i 2025 og i 2026 fjernes bunnfradraget. Den generelle skattesatsen vil da være 7 ‰ og bolig/fritidsbolig vil være oppe på 4 ‰ i 2025. Kraftprisen varierer, og markedet er ustabil. Krafta for 2025 er solgt for 45 øre/kwh. I resten av planperioden er det lagt inn 33 øre 2026, 34 øre 2027 og 37 øre 2028 etter anbefaling/analyser utført av vår kraftforvalter Mørekraft AS.

	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
<i>Finansinntekter</i>						
17 Renteinntekter	5 299	4 590	4 290	3 890	3 590	3 590
18 Utbytter	7 663	8 000	10 000	12 000	12 000	12 000
20 Renteutgifter	10 424	12 552	11 815	12 634	13 901	17 243
21 Avdrag på lån	10 267	11 000	11 400	11 800	13 200	15 600
22 Netto finansutgifter	-7 729	-10 962	-8 925	-8 544	-11 511	-17 253
23 Motpost avskrivninger	18 335	21 000	22 000	23 000	24 000	25 000
24 Netto driftsresultat	22 752	1 403	7 345	7 462	3 238	-2 466

Finans får en reduksjon i 2025 og 2026 sammenligna med 2024. Dette skyldes at de store investeringene skyves utover i tid i investeringsregnskapet. Eidefoss signaliserer økt utbytte utover i planperioden totalt 2 millioner. I tillegg forventes det økte renteinntekter fra bankinnskudd og lån til Eidefoss. Dette reduseres noe utover planperioden pga redusert rentenivå. Dette er med på å redusere effekten av økte renteutgifter og avdrag. Utover i perioden reduseres inntektene pga investeringer. Styringsrenta er Norges bank sitt viktigste instrument mot inflasjonen. Markedsrenta ligger nå over 5 %. Den forventes å ligge på dette nivået i 2025 før vi får en liten reduksjon til 4 % i slutten av planperioden. Rente og avdragsutgiftene øker i takt med investeringene.

Budsjettet for 2025 og 2026 gir et netto driftsresultat på 2,3 % men videre i planperioden blir det mer utfordrende. For å klare målsetting om 1,75 % som tilsvarer et netto driftsresultat på 5,6 millioner må det gjennomføres kostnadsreducerende tiltak tilsvarende 2,4 millioner i 2027 og 8 millioner i 2028.

Ved behandling av økonomiplanen i juni vedtok kommunestyret at rammene skulle reduseres med 5 millioner i 2025 og 4,5 millioner i 2026. Selv om mange kostnadsreducerende tiltak er innarbeida overstiger nye tiltak og kostnadsvekst reduksjonen og tjenesteområdene ligger hele 7,5 millioner over ramme. Detaljert oversikt finner man under kapitelet budsjett 2025 lenger ut i saken.

I vedlagt budsjett er 2026 og 2027 innenfor handlingsregelen om et netto driftsresultat på 1,75 %. Til tross for dette mener kommunedirektøren det er fornuftig å iverksette flere tiltak allerede fra 2025. Dette for å opprettholde framdrift og ligge i framkant, og samtidig gi handlingsrom for kvalitetssikring og gjennomføring av tiltakene.

Med bakgrunn i økonomiplan vedtatt i juni, drøftinger i budsjettprosessen med kommunalsjefer og tjenesteledere, demografiutvikling, rapport om skolestruktur fra Agenda Kaupang og rapport fra lederutviklingsprogrammet foreslår derfor Kommunedirektøren følgende endringer i rammer for økonomiplanperioden.

	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
24 Netto driftsresultat	7 345	7 462	3 238	-2 466
Målsetting om 1,75 % netto driftsresultat	5 600	5 600	5 600	5 600
Avvik (medfører innsparinger eller økte inntekte	1 745	1 862	-2 362	-8 066
Endringer i rammer sektorene				
Fellestjenester		-200	-200	
Helse og oppvekst	-850	-2 500	-1 500	0
Teknisk		-2 000	-1 000	0
Direkte under KD		-300	-300	
Sum reduksjon rammer	-850	-5 000	-3 000	0
<i>Akumulert endring rammer året før</i>		-850	-5 850	-8 850
Netto driftsresultat etter reduserte rammer	8 195	13 312	12 088	6 384

2025:

Felles ungdomstrinn med oppstart høsten 2025. Samlet utgjør dette 850 000 kr for 2025 (1/3 år) og 2,5 millioner per år videre utover planperioden.

2026:

Fellestjenester og områder direkte under kommunedirektør reduseres 500 000 kr tilsvarende kutt som er gjennomført i 2025.

Helse og oppvekst reduseres med 2,5 millioner. Helårseffekt av felles ungdomstrinn løser denne reduksjonen, men sektoren vil bli utfordret på flere tiltak.

Teknisk reduseres med 2 millioner, har gjennomført kutt på 0,6 millioner i 2025.

2027:

Fellestjenester og områder direkte under kommunedirektør reduseres 500 000 kr. Totalt redusert med 1,5 millioner i perioden 2025-2027.

Helse og oppvekst reduseres med 1,5 millioner. Totalt redusert med 4 millioner i perioden 2025-2027.

Teknisk reduseres med 1 million. Totalt redusert med 3,6 millioner i perioden 2025-2027.

Tiltak det skal jobbes videre med i sektorene:

Fellestjenester/direkte under KD: Digitalisering for å effektivisere og forenkle samhandling, innkjøpsordning datautstyr/pc vris over på brukt utstyr, muligheter for å benytte interne ressurser på områder vi kjøper tjenester fra andre kommuner.

Oppvekst: Flytting av barneskole fra Blåsenborg til Lesja skole. Organisering av ledelse og administrasjon skoler, organisering av ressursbruken tilpasset lærernorm. Organisering av ledelse og administrasjon barnehager, organisering av ressursbruken tilpasset pedagognorm, ikke løpende opptak barnehager. Systematisk jobbing med tidlig innsats for å redusere hindre utenforskap.

Helse: Organisering og samhandling for å kunne drive helsetjenesten. Effektiv turnusorganisering og vikarhåndtering. Alternative turnusordninger skal utredes.

Teknisk: Nedklassifisering av kommunale veier, redusere arealbruk, energieffektivisering.

Det forutsettes at tiltakene som gjennomføres får effekt i hele planperioden. Lederutviklingsprogrammet Lean fikk synliggjort flere gode effektiviserings- og kostnadsreduserende tiltak som vil bli kvalitetssikret og konsekvensutredet grundig før de eventuelt innarbeides i budsjett 2026 eller 2027.

Forslaget til framlagt økonomiplan gir følgende resultater ift til de finansielle måltallene.

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	2,6 %	4,3 %	3,9 %	2,0 %
Disposisjonsfond (endring i kr)	18 %	19 %	19 %	18 %
Rente og avdragsbelastning	2,8 %	2,7 %	3,7 %	5,5 %
Netto lånegjeld	97,7 %	112,8 %	136,5 %	142,5 %

Alle finansielle måltall holder seg innenfor målsettingene bortsatt fra netto lånegjeld.

Oppsummering

Med bakgrunn i kommunestyrets vedtak fra juni i behandlingen av økonomiplanen for 2025-2028, har det fra administrasjonen vært lagt vekt på å avsette enda mere tid til å få en prosess og involvering fra tjenesteledere, ansatte og tillitsvalgte. Dette har krevd vesentlig mer bruk av tid fra lederne fra alle sektorer. Det er blitt iverksatt et lederutviklingsprogram der en valgte å bruke budsjettarbeidet som tema for dette arbeidet. Dette har styrket prosessen og gitt et godt grunnlag for større involvering og for budsjettarbeidet i 2026.

For å kunne legge fram forslag til budsjett og økonomiplan er det viktig at forslagene er faglig forankret og kvalitetssikret. Derfor er det innhentet ekstern fagkompetanse til å underbygge kostnader, forslag til innsparinger og effekt av forslag som er lagt fram i saken.

Vi vet at framtidens rammetilskudd vi bli påvirket av utviklingen i innbyggingsammensetningen. Driften må tilpasses dette for å kunne opprettholde kvalitet på tjenestene. Prosessen har vist at det må til tiltak som omfordeler midler mellom sektorer. Dette vil i særlig grad gjelde mellom oppvekstsektoren og helse og omsorgssektoren.

Lønnsom drift vil være forutsetning for å skape vekst og utvikling i Lesja kommune. Uten økonomisk handlingsrom vil nødvendige prosjekt bli utsatt, og mulighet for utvikling redusert. I budsjettprosessen har det derfor vært lagt vekt på hvordan kommunen vil være i stand til å opprettholde god kvalitet på tjenesteområdene både på kort og lang sikt. Prosessen har vist at det vil bli svært krevende å opprettholde kvaliteten på det kostnadsnivået som er i dag uten å gjøre strukturelle grep. Reduserte overføringer vil gjøre det nødvendig å ta grepene nå for å skaffe oss handlingsrom og forutsigbarhet. Dette var også noe av grunnen til at kommunestyret ga kommunedirektøren fullmakt til å utrede videre framtidig struktur innenfor

sektorene oppvekst og helse og omsorg. Det er innen oppvekstsektoren det i planperioden og videre framover vil være størst avvik mellom ressursbruk og tjenestemottakere (antall elever). Kommunedirektøren er av den oppfatning at det er nødvendig at vi bruker ressursene på en slik måte at vi er i stand til å opprettholde to skolesteder i Lesja. Dette for å ta hensyn til bokkvalitet i alle deler av kommunen. Derfor er det også nødvendig å gjøre tiltak på begge skoler for en bedre utnyttelse av de økonomiske ressursene. Framskrivning av elevtallene viser at det vil være store utfordringer også for Lesja skole. For å sikre at begge skoler skal ha et godt grunnlag vil det beste tiltaket være å ha en ungdomsskole og samle disse elevene på Lesja skole. Samtidig skal flytting av barneskolen fra Blåsenborg opp til Lesja utredes. Disse to tiltakene vil ha varig økonomisk effekt, gi en god utnyttelse av arealbruken og kan frigi bruk av arealer til andre lovpålagte oppgaver. Kommunedirektøren mener at alternativet til disse strukturelle tiltakene da må være å redusere de fleste ikke lovpålagte oppgaver i tillegg til å organisere skoledriften slik at man oppnår en mer effektiv bruk av lærerressursene i kommunen. Det kan innebære større grad av aldersblandede klasser ved begge skolestedene.

Forslag som har vært drøftet i prosessen er spørsmålet om felles skoleledelse for begge skolene. Kommunedirektøren mener at en felles skoleledelse henger sammen med hvilken løsning som vedtas om ungdomsskolen og bør skyves lenger ut i perioden. Skolestart 2026 kan være et naturlig tidspunkt med tanke på å få en god og inkluderende prosess.

Innenfor fellestjenester må arbeidet med digitalisering og opplæring fortsette med målsetting om å hente ut effektiviseringsgevinster. Det må påregnes å styrke ressursene og kompetansen på dette området. Arbeidet med å se på alternativ organisering av drift av IT området pågår også.

Teknisk har allerede innarbeida forslag om nedklassifisering av kommunale veier i budsjettforslaget som legges fram. Dette tiltaket vil ikke få full økonomisk effekt før i 2026. Det er også et omfattende arbeid som må utføres og politiske vedtak som må på plass før tiltaket iverksettes i 2025. Arbeidet med å redusere arealbruken pågår, men det har vist seg krevende å få gjennomført. Tjenesteområdene bruker det man har tilgjengelig. Her vil vi se på alternative prosesser for å komme i mål. Energieffektivisering er også et område vi må intensivere innsatsen, her kommer det stadig nye teknologiske løsninger.

Innenfor helse- og omsorg er tilgangen på arbeidskraft den største utfordringa. Tjenestelederne er vant til å måtte forholde seg til utfordringene og har samarbeidet godt for å løse oppgavene på tvers av avdelinger. Et eksempel er ferieavvikling ved Lesja sjukehus. Tidligere har det vært gjennomført noen enkle forsøk når det gjelder endringer i turnusene. Ulike varianter av turnusorganisering er ikke tilstrekkelig drøftet, testet ut og evaluert. Det er kommuner som har jobbet godt med turnusvarianter for å nyttiggjøre personalet i større grad. Det finnes forskning som viser at andre turnusordninger enn den som praktiseres i dag, også kan ha positiv effekt for heltidskulturen. Muligheten for å pålegge ansatte å jobbe på tvers av avdelinger må drøftes med tillitsvalgte. Det samme gjelder innføring av langvakter, ending av helgearbeid ol. Det er et stort behov for å komme i gang med endringer på området.

Økonomiplanen viser tydelig at økonomien blir mere krevende når økte inntekter fra eiendomsskatt, konsesjonskraft og utbytte flater ut. Lesja har over tid nytt godt av vekst innenfor disse områdene og har i liten grad måtte ta ned rammene til tjenesteområdene. Selv om kutt og reduksjoner er gjennomført tidligere år har nye tiltak og kostnadsvekst "spist opp" kuttene. Prosessene de siste årene har vist at vi har et potensiale for å redusere kostnadsnivået uten at omfang og kvalitet på tjenestene reduseres tilsvarende. Hovedutfordringen har vært at vi ikke har klart å gjennomføre nødvendige strukturelle endringer med varig økonomisk effekt. Framlagt økonomiplan mener kommunedirektøren at er en fornuftig plan for å klare å gjennomføre nødvendige endringer.

Investering 2025-2028

Investeringar	Prosjekt	2025	2026	2027	2028
Regiondata/utstyr	0146	kr 215 000	kr 130 000	kr 130 000	kr 150 000
Brannsikr./renovering kommunale bygg	0173	kr 3 000 000	kr 3 200 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000
Oppgradering av bygninger/ENØK/IT	0286	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000
Prosjektering / renoveringsvømmehall	0333	kr 12 000 000			
Digitalt kartverk	0029	kr 270 000	kr 150 000	kr 250 000	kr 200 000
Bredbåndsutbygging	0283	kr 1 300 000	kr 700 000		
Lesja sentrum	0258	kr 150 000			
Oppgradering vei	0234	kr 1 250 000	kr 2 250 000	kr 1 000 000	kr 2 500 000
Trafikksikkerhetsiltak	0228	kr 100 000	kr 100 000	kr 100 000	kr 100 000
Blåsenborg og gangveg	0336			kr 2 500 000	
Ladestasjon elbiler	0337	kr 400 000			
Gangveg Lesjaskog- Bjorli	0339	kr 1 000 000			
Oppgraderinger PC-er	0340	kr 750 000			
Trygghetsalarmer	0347	kr 175 000			
Utkjøp leasingbiler	0348	kr 1 370 000			
Leilighet Lesjagarden	0349	kr 1 000 000			
Brannvarsling/heiser	0350	kr 500 000			
Avfallssystem kildesortering i formålsbygg	0351	kr 150 000			
Omsorgsboliger	0313			kr 1 000 000	kr 15 000 000
Oppgradering senger sjukeheimen	0341	kr 300 000	kr -		
Investeringsbeløp		kr 25 430 000	kr 8 030 000	kr 7 980 000	kr 20 950 000
Refusjoner	Kommentar	2025	2026	2027	2028
Disposisjonsfond		kr -5 000 000	kr -5 000 000	kr -5 000 000	kr -5 000 000
Ubundet investeringsfond					
Mva	Alle	kr -4 424 000	kr -1 410 000	kr -1 520 000	kr -4 120 000
Andel fond og refusjoner (ikke lån)		kr -9 424 000	kr -6 410 000	kr -6 520 000	kr -9 120 000
Lånebehov investeringer uten VARF		kr 16 006 000	kr 1 620 000	kr 1 460 000	kr 11 830 000
VARF		2025	2026	2027	2028
VA Hovedplan	0287	kr 1 300 000			
VA Høydebasseng HB2	0324	kr -			kr 14 950 000
Sanering ledningsnett vann	0309	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000
Sanering ledningsnett avløp	0310	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000
Lesjaverk vannverk	0325	kr 1 000 000		kr 1 000 000	
Ombygging Lesja og Bjorli RA					
	0303	kr 4 000 000			
Vannforsyning Bjorli	0326	kr 650 000		kr 10 000 000	
Bjorli renseanlegg	0327	kr 13 000 000	kr 50 000 000	kr 50 000 000	
Vannforsyning Lesja					
	0328	kr -	kr 400 000	kr 1 200 000	kr 3 000 000
Avløp Bjorli	0329	kr -	kr -	kr 15 000 000	
Nye Pumpestasjoner Bjorli	0330	kr -	kr 2 000 000	kr 2 000 000	
Bjorli miljøstasjon	0342			kr 3 000 000	
Ny vannledning Bjorlia og Bjorliberget	0319		kr 2 300 000		
Joramo VV	0179	kr 500 000			
Lånebehov VARF		kr 22 450 000	kr 56 700 000	kr 84 200 000	kr 19 950 000
Justeringsavtaler MVA, Husbanken og KLP					
Mva just.avtale VA, Thøring Utbyggings.	0292	kr 52 100	kr 52 100	kr 52 100	
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0304	kr 103 000	kr 103 000	kr 103 000	kr 103 000
Mva just.avtale VA, Pål Mølmen	0301	kr 52 700	kr 52 700	kr 52 700	kr 52 700
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0302	kr 122 000	kr 122 000	kr 122 000	kr 122 000
Mva just.avtale VA, Thøring Utbyggings.	0292	kr -57 900	kr -57 900		
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0304	kr -114 700	kr -114 700	kr -114 700	kr -114 700
Mva just.avtale VA, Pål Mølmen	0301	kr -58 500	kr -58 500	kr -58 500	
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0302	kr -135 600	kr -135 600	kr -135 600	
Mva just.avtale, vei Søre Morken	0291	kr 14 800	kr 14 800	kr 14 800	
Mva just.avtale, vei Søre Morken	0291	kr -16 500	kr -16 500		
Mva just.avtale vei Søre Morken	0291	kr 16 500	kr 16 500		
Nytt låneopptak av startlånmidler		kr -4 000 000			
Videreutlån av startlån		kr 4 000 000			
Avdrag Husbanken startlån		kr 400 000	kr 400 000	kr 400 000	kr 400 000
Innbetalinger startlån		kr -350 000	kr -350 000	kr -350 000	kr -350 000
Egenkapitalinnskudd KLP		kr 700 000	kr 700 000	kr 700 000	kr 700 000
Finansieringsbehov		kr 727 900	kr 727 900	kr 785 800	kr 913 000
Oppsummert		2025	2026	2027	2028
Samlet investeringer		kr 48 607 900	kr 65 457 900	kr 92 965 800	kr 41 813 000
Sal/refusjoner/fond		kr -9 424 000	kr -6 410 000	kr -6 520 000	kr -9 120 000
Samlet lån		kr 39 183 900	kr 59 047 900	kr 86 445 800	kr 32 693 000

Med bakgrunn i handlingsreglene jobber man for å holde investeringene nede på et svært moderat nivå. Målsettingen er at låneopptaket, utenom VA, ikke overstiger avdragene slik at gjelda reduseres. Avdragene ligger på ca 11 millioner kr årlig. Det brukes også 5 000 000 kr årlig fra disposisjonsfondet til finansiering av investeringene. Dette forutsetter at vi over tid oppnår ett netto driftsresultat på 5 millioner som avsettes til fond slik at fondet ikke tømmes.

Framlagt investeringsbudsjett oppnår ikke denne målsettingen. Totalt ligger det inne investeringer for 249 millioner og låneopptak for 217 millioner i planperioden. Behovet er stort, og hver enkelt investering må vurderes nøye. Etter endt planperiode risikerer man å låse handlingsrommet for framtidige investeringer.

Kommentarer til utvalgte investeringsposter:

0173 Brannsikring kommunale bygg: Posten er avsatt til å gjennomføre brannforebyggende tiltak for å få bygningsmassen opp på et akseptabelt sikkerhetsnivå. For 2025 er posten avsatt til å fullføre brannsikring på Eldres Senter Lesjaskog. Her er arbeidet i gang med oppgradering av rømningsveger, sekjoneringsvegg og heldekkende vanntåkeanlegg blir montert. Videre er det Lesjatun som må prioriteres i 2026, ideelt sett så skulle Lesjatun vært oppgradert allerede i 2025. Skoler og barnehager kommer fortløpende etter at funksjonsbygg med døgnplasser er ferdig oppgradert.

0258 Lesja sentrum. Slutføre parkering/gangveg ved Lesja skole.

0286 Oppgradering av bygninger/ ENØK: Posten er avsatt årlig til oppgradering og enøktiltak i eksisterende bygningsmasse. Her vil det bli prioritert enøktiltak i funksjonsbygg, noe som vil gi en gevinst på energieffektivisering.

0333 Renovering Lesja svømmehall: Post avsatt til renovering og oppgradering av Lesja svømmehall. Arbeidet er startet opp og godt i gang i 2024, renoveringen vil slutføres mot våren 2025. Her er det i hovedsak oppgradering av renseteknisk anlegg og bassengkropp for å sikre en trygg og stabil drift framover og god vannbehandling.

0339 Gangveg Lesjaskog-Bjorli. Gjenstående del fra Løskam til Movegen. Arbeidet er påbegynt, og vil bli ferdig før sommeren 2025.

0348 Utkjøp av leasingbiler: Tjenesten har flere biler som går ut av leasingavtale i 2025. Bilene er pent brukt og har lav kilometerstand. Anbefaler å kjøpe ut bilene fra leasing og gå over til eie.

0349 Leilighet Lesjagarden: Posten er avsatt til å bygge om næringslokalene i plan 2 næringshagen til en leilighet for utleie.

0350 Brannvarsling/heiser: Posten er avsatt oppgradering av enkelte brannvarslingsanlegg og heisanlegg fra 2G til 4G kommunikasjon. Flere anlegg drives fortsatt med gammelt 2G nett, dette skal nå stenges ned og anleggene må over på 4G.

0351 Avfallssystem kildesortering i formålsbygg: Posten er avsatt til innkjøp av avfallsdunker til kildesortering av avfall i skoler, barnehager og helseinstitusjoner.

0287 VA Hovedplan. Mål, status og strategi for vann og avløp i kommunen. Dette arbeidet er godt i gang og vil være ferdig i løpet av våren 2025.

0324 VA Høgdebasseng HB2. Økt magasinerings kapasitet på Bjorli for å håndtere framtidig utbygging.

0309 Sanering ledningsnett vann. Avsatt årlig for utskifting/utbedring av ledningsnett.

0310 Sanering ledningsnett avløp. Avsatt årlig for utskifting/utbedring av ledningsnett.

0325 Lesjaverk vannverk. Det er avsatt midler for å øke kapasiteten ved vannverket i 2025 og magasinerings i 2027. Dette er nødvendig for å håndtere videre hytteutbygging.

0303 Ombygging Lesja og Bjorli RA. Ombygging av Bjorli renseanlegg for å kunne godkjenne nye tilkoblinger i påvente av nytt konvensjonelt renseanlegg. Det er også planlagt mekanisk rensetrinn for å ta ut søppel fra avløpsvannet på Hosetmoen.

0326 Vannforsyning Bjorli. For å sikre trygg vannforsyning på Bjorli skal det etableres brønner som ikke har samme kilde som eksisterende. Det vil gjøre vannforsyningen mindre sårbar ved eventuell forurensning. Prøveboring i 2025, og etablering av permanent vannforsyning i 2027.

0327 Bjorli renseanlegg. Prosjektering og utlysning første del av 2025. Planlagt oppstart av byggearbeid siste del av 2025.

0328 Vannforsyning Lesja. Sikre vannforsyningen til Lesja ved å tette lekkasjer i fjellet ved inntaksdammen eller etablere grunnvannsbrønn. Det er utfordrende å finne gode grunnvannsforkomster som har trygg avstand til dyrkamark. Utbedring av tak innvendig i høgdebasseng.

0329 Avløp Bjorli. Øke kapasiteten på avløpsnettet fra sentrum på Bjorli mot renseanlegget.

0330 Nye pumpestasjoner Bjorli. Utskifting av eldre pumpestasjoner for å øke kapasiteten slik at vi er rustet for videre utbygging.

0342 Bjorli miljøstasjon. Oppgradering og eventuelt flytting av Bjorli miljøstasjon.

0319 Ny vannledning Bjorlia og Bjorliberget. For å øke kapasiteten på ledningsnettet til Bjorli vest.

0179 Joramo vannverk. Utskifting av UV. Det begynner å bli utfordrende å få tak i reservedeler til UV-filteret og det er derfor nødvendig å skifte ut dette.

Gjeld

Ett offensivt investeringsbudsjettet, selv om bruk av fond medfører redusert rente og avdragsbelastningen i driftsregnskapet. Vi benytter disposisjonsfond til finansiering av investeringer utenom VARF. VARF området finansieres av gebyrinntekter.

Investeringene og låneopptak vil medføre at handlingsrommet for andre investeringer blir betydelig redusert i tiden etter planperioden.

Vi er allerede i en situasjon hvor renter og avdrag belaster driftsbudsjettet oppunder grensa i handlingsregelen (6 %) og vi er svært sårbare ovenfor eventuelle renteøkninger framover i økonomiplanperioden.

År	2024	2025	2026	2027	2028
Brutto lånegjeld	278 980 845	306 164 845	353 212 745	425 658 545	444 351 545
Utlån	38 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000
Ubrukte lånemidler	0	0	0	0	0
Netto lånegjeld	240 980 845	270 164 845	317 212 745	389 658 545	408 351 545
Brutto driftsinntekter	307 661 880	313 293 000	313 029 000	311 772 000	311 810 000
Antall innbyggere 31.12.	1 969	1 966	1 947	1 927	1 909
Brutto lånegjeld i % driftsinntekter	91 %	98 %	113 %	137 %	143 %
Netto lånegjeld i % driftsinntekter	78 %	86 %	101 %	125 %	131 %
Brutto lånegjeld pr innbygger	141 687	155 730	181 414	220 892	232 767
Netto lånegjeld pr innbygger	122 387	137 419	162 924	202 210	213 909

Driftsbudsjett 2025

	Regulert budsjett 2024	Budsjett 2025
<i>Driftsinntekter</i>		
1 Rammetilskudd	116 426	116 510
2 Inntekts- og formuesskatt	59 766	67 000
3 Eiendomsskatt	11 795	16 590
4 Andre skatteinntekter	7 600	7 700
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	200	200
6 Overføringer og tilskudd fra andre	40 516	38 733
7 Brukerbetalinger	8 182	7 984
8 Salgs- og leieinntekter	58 198	58 576
9 Sum driftsinntekter	302 683	313 293
<i>Driftsutgifter</i>		
10 Lønnsutgifter	161 817	164 376
11 Sosiale utgifter	34 132	38 671
12 Kjøp av varer og tjenester	70 450	69 586
13 Overføringer og tilskudd til andre	23 919	24 390
14 Avskrivninger	21 000	22 000
15 Sum driftsutgifter	311 317	319 023
16 Brutto driftsresultat	-8 635	-5 730
<i>Finansinntekter</i>		
17 Renteinntekter	4 590	4 290
18 Utbytter	8 000	10 000
20 Renteutgifter	12 552	11 815
21 Avdrag på lån	11 000	11 400
22 Netto finansutgifter	-10 962	-8 925
23 Motpost avskrivninger	21 000	22 000
24 Netto driftsresultat	1 403	7 345

Lønnsvekst, prisstigning og økte finanskostnader gir oss ett årlig innsparingskrav dersom inntektene ikke øker tilsvarende. De seneste årene har vi hatt en betydelig økning i inntekter fra eiendomsskatt, kraft, premieavvik og strømkjøpsavtale hos Eidefoss. Budsjettforslaget ender på et netto driftsresultat på 7,3 millioner som utgjør et netto driftsresultat på 2,3 %. Inkludert i dette resultatet er et netto premieavvik på 2 millioner. Dette dreier seg om regnskapstekniske inntekter. Korrigeret for dette er netto driftsresultat 5,3 millioner.

Vurdering av inntekter og utgifter.

Rammetilskudd

Rammetilskudd fra staten utgjør 37 % av driftsinntektene og blir tildelt gjennom inntektssystemet. Tilskuddsanslaget for økonomiplanperioden er hentet fra prognosemodell utarbeidet av KS og baserer seg på kommuneproposisjonen.

Inntekts og formueskatt

Disse utgjør 21 % av de samlede driftsinntektene. I 2025 endres inntektssystemet for kommunene. For skatteinntektene blir kommunenes andeler av formue- og utbytteskatt faset ut i en overgangsordning og kommunene skal få tildelt en større andel av inntektsskatten. Vi benytter prognosemodellen fra KS for å beregne skatteinntektene og både de og finansdepartementet er tydelige på at effekten av omleggingen og overgangsordningen er utfordrende å beregne. Det er benytta et moderat anslag på 12 % vekst for 2025. Kommuner kan oppleve svikt i skatteinngang i forhold til statens prognoser. Når skattesvikten (i forhold til statens prognoser) gjelder hele landet, vil ikke kommunene få kompensert dette med mindre staten tilleggsbevilger penger til kommunene. Dersom skattesvikt bare gjelder kommunen lokalt, vil svikt bli kompensert gjennom inntektsutjevning i inntektssystemet.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør 5 % av de samlede driftsinntektene. Lesja innførte eiendomsskatt på alle områder fra 2021. Budsjettforslaget øker eiendomsskatten med 1 promille fra 2024 til 2025.

Andre skatteinntekter

Utgjør 2 % av de samlede driftsinntektene. Inntektene består av konsesjonsavgift 6 millioner og naturressursskatt 1,7 millioner. Konsesjonsavgiften er øremerka næringsarbeidet.

Andre overføringer og tilskudd fra staten

Posten inneholder kompensasjon fra Husbanken.

Overføringer og tilskudd fra andre

Utgjør 12 % av de samlede driftsinntektene.

Posten inneholder ulike refusjoner (mva, sykepenger, andre kommuner o.l.) og andre statstilskudd.

Brukerbetalinger

Rene brukerbetalinger for kommunale tjenester utgjør ca. 3 % av de samlede driftsinntektene. De satsene kommunen selv kan fastsette er forutsatt økt med kostnadsveksten (KPI) fra 2023 til 2024, 2,6 %. Noen satser, hovedsakelig innen Plan og teknisk, er gitt en særskilt vurdering og foreslås økt slik at vi oppnår selvkostdekning. Noen satser fastsettes av staten.

Salgs- og leieinntekter

Disse utgjør 19 % av de samlede driftsinntektene og kommer hovedsakelig fra kraftsalg og selvkostområder som for eksempel vann og avløp. Inntektene fra selvkost skal dekke utgifter kommunen har, og gir derfor ikke noe bidrag til finansiering av øvrig kommunal drift. Over- eller underskudd avsettes fond og blir med i selvkostregnskapet for neste år. Kraftinntektene er redusert med ca 2,1 millioner fra 2024 til 2025. Husleieinntekter er økt i tråd med KPI.

Lønnsutgifter

Posten utgjør 52 % av samlede driftskostnader.

Lønn er budsjettert med en forventa lønnsvekst på 4,6 %. Lønnsutgiftene øker med ca 2,5 millioner kroner. Dette kan synes som noe lavt budsjettert.

Sosiale utgifter

Posten utgjør 12 % av samlede driftskostnader.

Den største kostnaden her er utgifter til pensjon og arbeidsgiveravgift. Samlede kostnader til pensjon øker pga redusert premieavvik. Det er budsjettert med en lavere forventa avkastning hos KLP. Omlegging av AFP ordningen øker også kostnadene.

Kjøp av varer og tjenester

Posten utgjør 22 % av samlede driftskostnader

Her finner vi kostnader knyttet til varekjøp og den daglige drift og vedlikehold.

Vi finner også kostnader knyttet til regionalt samarbeid og andre tjenesteleverandører.

Det er budsjettert med en prisstigning på 3,5 %.

Overføringer og tilskudd til andre

Posten utgjør 8 % av samlede driftskostnader.

Kostnaden består hovedsakelig av MVA kostnaden til kommunen. Blir i hovedsak kompensert via momskompensasjonsordningen. Se inntekter.

Posten inneholder også ulike tilskudd som kommunen utbetaler.

Avskrivninger.

Øker i takt med investeringene.

Finans

Årlig utbytte og renteinntekter utgjør 14 mill. kr mens kostnadene utgjør 23 mill.

Etter dialog med Eidefoss forventer vi økning i disse inntektene, men kraftprisen kan medføre både reduserte og økte overskudd i Eidefoss.

Renteutgiftene reduseres mens avdragsutgifter øker. Lånerenten er pt på 5,5 %.

Tjenesteområdene.

Om årsbudsjettets innhold og inndeling står følgende i økonomireglementet:

Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret.

Kommunestyrets prioriteringer samt de målsettinger og premisser som budsjettet bygger på, skal komme tydelig fram.

Budsjettet skal fremstilles i ett samlet dokument, hvor drifts- og investeringsbudsjettet inngår.

Budsjettet skal spesifiseres på tjenesteområder med respektiv nettobevilgning.

Budsjettforslaget legges fram med fokus på tjenesteområdenes netto rammer.

Tjenesteområdene legger også fram målsettinger på kort og lang sikt som er forankret i handlingsprogram. Dette danner da grunnlaget for rapportering i årsrapporten.

		Ramme 2024	Nye/avslutta tiltak 24->25	Deflator 4,1 %	Kommune-direktør	Justert ramme 2025	Versjon 2	Avvik mot ramme
Fellestjenester		7 271 942		298 150	-100 000	7 470 092	7 062 918	407 174
10	Kommunedirektørens stab	1 745 314		71 558		1 816 872	1 323 810	493 062
11	Ikt	5 489 978		225 089		5 715 067	5 769 828	-54 761
12	Personvernombud	36 650		1 503		38 153	-30 720	68 873
Helse og oppvekst		144 407 823	-570 000	5 879 721	-2 500 000	147 217 544	154 119 955	-6 902 411
20	Rådgivere	15 298 832	-1 000 000	586 252		14 885 084	16 181 762	-1 296 678
21	Kultur	3 159 385		129 535		3 288 920	3 174 248	114 672
22	Flyktninger	-3 031 675		-124 299		-3 155 974	-2 162 209	-993 765
23	Lesja skole	23 338 964		956 898		24 295 862	24 123 700	172 162
24	Lesjaskog skole	11 983 148		491 309		12 474 457	13 173 381	-698 924
25	Lesja barnehage	11 604 640	301 000	475 790		12 381 430	11 891 030	490 400
26	Lesjaskog barnehage	5 401 809	129 000	221 474		5 752 283	6 239 074	-486 791
31	Tildelingskontor	946 927		38 824		985 751	1 020 630	-34 879
32	Lesja sjukeheim	25 356 701		1 039 625		26 396 326	26 396 326	-0
33	Hjemmebaserte tjenester	18 497 775		758 409		19 256 184	19 256 509	-325
34	Helse og rehabilitering	14 612 079		599 095		15 211 174	15 241 308	-30 134
35	Miljøarbeidsertjenesten	12 208 247		500 538		12 708 785	13 811 915	-1 103 130
36	Barnevern	5 030 991		206 271		5 237 262	5 772 281	-535 019
Teknisk		11 553 192		473 681	-2 000 000	10 026 873	10 452 922	-426 049
40	Eiendomsdrift	2 565 234		105 175		2 670 409	4 223 968	-1 553 559
41	Byggdrift (vaktmester/renhold)	13 419 808		550 212		13 970 020	13 400 728	569 292
42	Vann og avløp	-8 468 891		-347 225		-8 816 116	-10 808 815	1 992 699
43	Kommunal vei	4 037 041		165 519		4 202 560	3 637 041	565 519
Direkte under KD		12 676 334		519 730	-400 000	12 796 064	13 418 960	-622 896
50	Næring	5 042 921		206 760		5 249 681	5 906 500	-656 819
51	Landbrukskontor	2 599 281		106 571	-130 000	2 575 852	2 541 927	33 925
52	Forvaltning	5 034 132		206 399	-270 000	4 970 531	4 970 533	-2
	Sum	175 909 291	-1 140 000	7 171 281	-5 000 000	177 510 572	185 054 755	-7 544 183

Tabellen ovenfor viser sektorene og tjenesteområdene med tilhørende rammer for 2025. Alle tjenesteområder får økt sine rammer med forventet pris- og lønnsøkning (deflator) I tillegg er det lagt inn endringer ifb med statsbudsjett og politiske vedtak.

Samlet ligger tjenesteområdene 7,5 million over rammen. Kun en sektor klarer å levere på ramma. Teknisk og direkte under KD ligger begge 0,5 millioner over ramme. Helse og oppvekst har det største avviket og ligger alene nesten 7 millioner over ramme. Dette forsterker kravet til omstilling og endringer i hvordan kommunen løser tjenesteleveransen innenfor denne sektoren.

Nedenfor redegjør sektorene og tjenestelederne for målsettinger og økonomiske rammer med konsekvenser for endringene som er innarbeida i budsjettforslaget.

Fellestjenester

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Fellestjenester består av fagområdene personvernombud, digitalisering og IT, arkiv og politisk sekretariat, HR og økonomi. Fellestjenester bistår tjenesteområdene med administrative oppgaver og spesialkompetanse innenfor fagområder. Tjenesten har totalt 12 årsverk.

Utfordringer og strategi.

Fellestjenester jobber aktivt med å bedre kvaliteten på tjenesteleveransene og høyne kompetansen internt i organisasjonen og eksternt til innbyggerne. Stikkord er service og opplæring. Fellestjenester har ansvar for strategisk utviklingsarbeid for sine fagområder og organisasjonen som helhet.

Bemanningen er over tid redusert. Dette medfører at ansatte i fellestjenester må heve kompetansen og kunne løse oppgaver for hverandre slik at sårbarhet reduseres samt at leveransene og service opprettholdes.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Systematisk opplæring	Tjenesteledere har god kunnskap og forståelse for bruk av HRM-, økonomi- og arkiv-system	Etablere forbedra rutiner og opplæring
Tjenesteleder har rutiner for praktisk bruk av reglement	Tjenesteledere har rutiner på plass	Oppdatering reglement og rutinebeskrivelser.
Opplæring nytt kommunestyre	Politikere har god kjennskap til reglement.	Grunnleggende opplæring gjennomføres.
Rekruttering	Minimum 3 søkere på alle stillinger som utlyses	Jobbe med synlighet ved utlysning av stillinger.
God omdømme-bygging og høy trivsel blant ansatte	Vise både innad i Lesja kommune og utenfor Lesja kommune at Lesja er en god arb.giver.	Arbeidsmiljøunder-søkelse Forståelse, fleksibilitet og framsnakking.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		7 271 942	7 062 918	7 062 918	7 062 918
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-82 000			
	T2	-420 000			
	T3	94 826			
Lønns og prisvekst (deflator)		298 150			
Sum rammebehov		7 162 918	7 062 918	7 062 918	7 062 918
Kommunedirektørens forslag til justering		-100 000			
Ramme økonomiplanperioden		7 062 918	7 062 918	7 062 918	7 062 918

T1: Redusert matvarer, andre utgifter, kurs og tilskudd til politiske parti.

T2: Reduserte kostnader revisjon

T3: Kostnadsvekst utover ramme, hovedsakelig lisenskostnader

Oppvekst og kultur

Rammeområdene er delt inn i tjenesteområdene skole, barnehage, kultur, bibliotek, flyktingetjeneste, hjemmebaserte tjenester, sykehjem, miljøarbeidertjeneste, barnevern, helse og rehabilitering og tildelingskontoret

Skolene har ansvar for opplæringstilbud etter opplæringsloven, samt organisering og drift av lovpålagte oppgaver som SFO-tilbud og leksehjelp. Barnehagene tilbyr barnehageplass til alle barn mellom 1- 5 år i henhold til barnehageloven. Flyktingtjenesten er i stor grad lokalisert i samme lokaler som voksenopplæringen på Dombås. Flyktingene har rett til norskopplæring, språkopplæringstilbudet kjøpes av Dovre kommune. Ved å gi

introduksjonstilbud i samme lokale framstår norsk og introduksjonstilbudet sømløs for flyktningene. Kulturområdet drifter Frivilligsentralen som er lokalisert både på Lesja og Lesjaskog. Saksbehandling av ordinære kulturmidler, spillemidler m.m. ligger også til tjenesteområdet for kultur. Bibliotekene har ansvar for å ivareta kravet om skolebibliotek, i tillegg er det også et tilbud til øvrige innbyggere i kommunen.

Utfordringer og strategi

Skole:

Innen oppvekstsektoren er den største utfordringen en betydelig nedgang i antall barn både i barnehagene og skolene. Bare de siste 10 årene har skolene en reduksjon i overkant av 60 elever, det tilsvarer dagens elevtall ved Lesjaskog skole. Ved å se på elevtallsutviklingen de siste 30 årene er elevtallet i kommunen redusert med over 120 elever. Nedgang i elevtallene gir organisatoriske og økonomiske utfordring for skolene, få elever på hvert enkelt klassetrinn fører til høy lærertetthet. Høy grad av lærertetthet kan være en fordel, samtidig er det viktig å påpeke at det gir skolene mindre grad av fleksibilitet for å organisere et bærekraftig undervisningstilbud. Kommende årene vil førstetrinnselevne samlet i kommunen utgjør om lag 15 elever, det er på linje med pedagognormen for 1.-4. trinn. Utfordringen er at elevene er fordelt på to forskjellige skolesteder. GSI-rapportering (grunnskolens informasjonssystem) i oktober -24 viser en lærertetthet i den ordinære undervisninga i Lesja kommune som tilsvarer 4,8 årsverk over pedagognorm.

Dersom dagens skolestruktur opprettholdes, og med reduserte inntekter i økonomiplanperioden, vil det bli en svært krevende oppgave å organisere skolene innenfor rammene. Det vil være helt nødvendig å organisere en skoledrift med kun lovpålagte oppgaver. Det vil for eksempel innebære å fjerne årsverket som barne- og ungdomskontakt, merkantile stillinger, IKT-ressurs og spesialpedagogkoordinator. Videre må ressurser som for eksempel teamledere, rådgivere og kontaktlærere reduseres til et minimumsnivå. Større grad av sammenslåtte klassetrinn vil være helt nødvendig. Et effektiviseringstiltak som bør utredes er å samle 1.-10- tinn ved Lesja skole i samme bygg. Blåsenborg kan da brukes til andre kommunale formål. Det er trolig behov for tiltak i hovedskolebygget, det er derfor nødvendig med en grundigere utredning før tiltaket eventuelt kan iverksettes.

Barnehage:

Barnehagene opplever en tilsvarende utvikling som skolene i barnetallsutviklingen. På barnehageområdet er tallene noe mer usikre. Det er lovpålagt for kommunene å gi barnehagetilbud, men valgfritt for innbyggeren å benytte seg av tjenesten. På landsbasis har antall 1-åringer i barnehagene økt jevnt siden tidlig 2000-tall. Til tross for en økning av barn under tre år, er det færre barn i barnehagene i dag. I 2008 var det 110 i barn i Lesja barnehagene mens antallet pr. 15.12.23 var rett under 80 barn. En økning av barn under tre år krever tettere bemanning som igjen fører til økte driftskostnader for barnehagene. For å organisere en økonomisk effektiv barnehagedrift, og med hensyn til lovkrav om grunnbemanning, er det viktig at barnehagebyggene gir muligheter for å kunne samarbeide på tvers av avdelinger. Barnehagebyggene i Lesja er ganske godt utformet, men ikke optimale for at personalet skal kunne jobbe på tvers mellom alle barnehageavdelingen. Utfordringen gir økte driftskostnader. Barnehageopptak utover lovkravene i barnehageloven kan være svært kostbart dersom det fører til økt bemanning. Sommeråpen barnehage gir også økte driftskostnader.

På sikt vil antall barnehageavdelinger kunne reduseres på grunn av færre barn i barnehagen. Barnehagedrifta vil kunne optimaliseres ved å definere et maksantall antall barn på hver avdeling. Utfordringen vil oppstå dersom flere ønsker barnehageplass utover lovpålagt barnehageopptak. Eksempel på slik organisering: avdelingene har 12 eller 18 plasser, det krever en grunnbemanning på 2 eller 3 ansatte. Basil-rapportering pr. 15.12.23 viser at barnehagene har en grunnbemanning over pedagognorm. Systematisk jobbing og

planlegging av hvordan barnehageavdelingene organiseres vil være nødvendig for bedre ressursutnyttelse.

Helse og omsorg

Rammeområdene innenfor pleie og omsorg består av en avdeling for helse og rehabiliteringstjenester, helse og omsorgstjenester i institusjon, helse og omsorgs tjenester som ytes i hjemmet til innbyggerne, dagtilbud for demente, samt institusjonskjøkken og tildelingskontor.

Utfordringer og strategi

I likhet med oppvekstsektoren opplever tjenestetilbud som skolehelsetjeneste og helsestasjon de samme utfordringene knyttet til færre barn i barnehage- og grunnskolealder. Utfordringene til de øvrige tjenestetilbudene innenfor helse og oppvekstsektoren er av helt andre karakterer. Det er krevende og rekruttere helsepersonell, det er flere eldre, men også yngre innbyggere med store hjelpebehov. Utfordringer med å rekruttere personell oppleves som den klart største utfordringen, det gjelder på alle nivå innenfor helse- og omsorgssektoren. Det er behov for både ledere/administrative ressurser, helsefagarbeidere, sykepleiere eller personell med tilsvarende utdanningsnivå som sykepleiere.

Kommunen har i løpet av inneværende år opplevd og erfart at det er stor fleksibilitet i personalgruppa i helse og omsorgssektoren. Flere ansatte har jobbet på tvers av avdelinger. Det gjelder særlig ansatte i skolehelsetjenesten/helsestasjonen, men også innenfor andre avdelinger. Pensjonister er en svært viktig ressurs for dagens drift i sektoren. Det er en felles virkelighetsforståelse i sektoren for at bemanningssituasjonen er krevende, samtidig er det et kollektivt ønske om å hjelpe til for å løse utfordringene slik at det helhetlige helse- og omsorgstilbudet i kommunen opprettholdes. Det vil være svært viktig å tilby kompetansehevede tiltak og videreutdanning til ansatte som vi har for å beholde helsepersonell. Videreutdanning og kompetansehevede tiltak av fast personell for å skaffe nødvendig kompetanse i organisasjonen vil være svært viktig. Andre tiltak som velferdsteknologi og smarte og gode turnusordninger vil også kunne effektivisere drifta i sektoren. Sistnevnte tiltak vil kreve en omstillingsvillig organisasjon og kompetanseheving til ansatte og ledere.

Det er få ledere med solid kompetanse innen turnusplanlegging. Forskning viser at helsepersonellressursene kan nyttes mer effektivt med alternative turnusordninger. Det vil være helt nødvendig med kompetanseheving på fagområdet for å kunne jobbe systematisk med effektive turnusordninger. Samtidig vil det være viktig og jobbe systematisk med oppfølging av vedtak for å tilpasse nivået av tjenestetilbudene. Det er nødvendig å jobbe med holdnings

Det er behov for å innføre velferdsteknologi i langt større grad. Det vil kreve systematisk jobbing for å kartlegge behov, orientering av hva som er tilgjengelig på markedet, kompetanseheving i organisasjonen, innkjøp og innføring av hjelpemidlene.

Rådgivere

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Virksomhetsområdet omfatter administrasjon helse og oppvekst, regionale helsetjenester ved NGLMS (Sel er vertskommune), Pp-tjenesten (Sel er vertskommune), voksenopplæring flyktninger og NAV (Dovre er vertskommune). Musikk og kulturskolen (Dovre er vertskommune) ligger også under tjenesteområdet rådgivere.

Tjenesten er underlagt kommunalsjef for Helse og Oppvekst.

Administrasjon ansvar 200 og 300.

Oppgaver innenfor dette feltet er administrasjon av helse og oppvekst, barnevern og tildelingskontor.

Regionale helsetjenester (NGLMS) ansvar 303
 I vertskommunesamarbeidet ved Nord-Gudbrandsdal lokale medisinske senter (NGLMS) inngår følgende tjenester:
 Legevakt, legevakt varsling/nødnett og jordmorvakt med følgetjeneste
 Intermediære senger og KAD-seng(lovpålagt)
 Lønn til bistandspersonell for privatpraktiserende spesialisthelsetjenester.

NAV er har felles kontor med Lesja og Dovre og er lokalisert på Dombås.
 Fra 2023 ble det lagt opp til økt bruk av kvalifiseringsprogrammet. Et Kvalifiseringsprogram er et tilbud om oppfølging og arbeidstrening. Målet med programmet er at aktuelle brukere skal få den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller aktivitet.

PPT er organisert som verstkommunesamarbeid med Nord Gudbrandsdal kommunene (6K) og er lokalisert på Otta. Lovendringen i opplæringsloven fra 01.08.24. Innebærer en dreining i arbeidet til PPT. Det er større krav om at PP-tjenesten skal jobbe med veiledning og rådgivning av oppvekstsektoren på systemnivå.

Felles musikk og kulturskole mellom Lesja og Dovre kommune. Tjenesten tilbyr forskjellige aktiviteter innen musikk, dans, sang m.m. Dovre er vertskommunen for samarbeidet.

Utfordringer og strategi.

Endring i demografi, nye oppgaveoverføringer til kommunen og reduserte økonomiske rammer gir utfordringer. Det handler om å planlegge, gjennomføre og evaluere konkrete tiltak som får tjenestene til å utvikle seg på en god måte. Kommunen må rigge seg for de utfordringer som kommer med hensyn til bemanning, kompetanse og kapasitet. Slik at helsetjenestene blir i varetatt på en god måte og i tråd med helse og omsorgstjenesteloven.

Kommuneloven og helselovgivningen stiller krav til god internkontroll. Compilo som styringsverktøy for dette arbeidet er nå implementert i tjenestene.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
En levende internkontroll	Internkontroll systemet Compilo brukes aktivt	Rutiner er lagt inn og følges.
Sikre god og tilstrekkelig kapasitet til ledelse og kvalitetsarbeid i helse og omsorgstjenesten	Et overordnet styringssystem som sikrer planlegging, gjennomføring, kontroll og evaluering av tjenestene	En tydelig organisering. Tilpasset lederutvikling og opplæring av ledere og ansatte.
Tilby kulturskoletilbud	Aktiviteter til alle som ønsker et kulturskoletilbud	Opprettholde og utvide dagens tilbud.
Tidlig innsats i oppvekstsektoren for å redusere behov for PP-tjenesten	Riktig hjelp til riktig tid for barn og unge	Kompetansehevende tiltak som Sepu-samlinger.
Flere ut i arbeid og aktivitet	Tett samarbeid med involverte aktører	Starte planmessig arbeid. Fullføre pågående prosjekt/ kompetansehevende tiltak
God kunnskap om kvalitetsstandard og oppfølging av vedtak om helsehjelp	Tidlig innsats, riktig hjelp til riktig tid	Økt bevissthet av kvalitetsstandard.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		15 298 832	16 181 762	16 181 762	16 181 762
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	-1 000 000			
	T2	1 296 678			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		586 252			
Sum rammebehov		16 181 762	16 181 762	16 181 762	16 181 762
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		16 181 762	16 181 762	16 181 762	16 181 762

T1: Reduksjon av rådgiverfunksjon innen oppvekst.

T2: Budsjettet er økt til NGLMS, NAV og Musikk og kulturskolen. Dette er tjenester vi kjøper av andre kommuner

Kultur

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Under dette tjenesteområdet ligger administrasjon av kultur, ungdomsråd, bibliotek, kulturvern, idrettssektoren og frivilligsentral. Driften av frivilligsentral er lokalisert med avdelinger både ved Lesja og Lesjaskog. Kulturarrangementer i tilknytning til bibliotek og frivilligsentral vil videreføres i 2025.

Utfordring og strategi

Det må jobbes aktivt for at kulturtjenesten er en aktiv bidragsyter i arbeidet med å styrke og veiledede frivilligheten. Det kan innebære å veilede lag og organisasjoner i større grad enn i dag. Det finnes mange ulike tilskuddsordninger som kan gi frivilligheten et større handlingsrom. Det er også behov for kompetanseheving internt i organisasjonen om de ulike ordningene for å kunne gi faglig og veiledning av høy kvalitet til frivilligheten. For noen tilskuddsordninger er det kommunene som er målgruppen for tilskuddene, her er det et potensiale som kommunen i liten grad utnytter. Stor grad av turnover, permisjoner og vikariat har påvirket kontinuiteten i arbeidet. Stabilitet i stillingsressursen vil gi økt kvalitet i tilbudet.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Kulturarrangement	Biblioteket, frivilligsentral og kulturhuset er en naturlig samlingsplass for mange innbyggere	Kulturarrangement God bruk av frivilligsentralen til forskjellige aktiviteter i regi av frivilligheten.
Opprettholde og styrke kultur og idrettstilbudet i kommunen	Barn og voksen har tilbud de kan være med på.	Godt etablert frivilligsentral. Oversikt over fritidstilbud i kommunen

Personell i kommunen som har et faglig høyt nivå på veiledning og støtte til frivilligheten	Frivillighet som er robuste og godt rigget for høy aktivitet med god kvalitet.	Økt informasjon om tilskuddsordninger til frivilligheten. Noe større gard av veiledning til frivilligheten.
---	--	---

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		3 159 385	3 174 248	3 174 248	3 174 248
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan		-114 672			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		129 535			
Sum rammebehov		3 174 248	3 174 248	3 174 248	3 174 248
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		3 174 248	3 174 248	3 174 248	3 174 248

T1 reduksjon i andre utgifter Vennskapskommune Mariampole. Reduskjon i stilling generell kulturadministrasjon

Flyktninger

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Flyktningkonsulentene er flyktningenes første møte med tjenestetilbudene i kommunen. Flyktningtjenesten klargjør og koordinerer husleieavtaler for flyktingen og bidrar aktivt i introduksjonstilbudet. Veiledning og bistand til flyktingene er også en viktig oppgave som blir i varetatt av flyktningkonsulentene. Det er 1,5 årsverk til tjenestetilbudet. Det er et overordnet mål at flyktingen gjennom introduksjonstilbud, norskopplæring og språkpraksis skal bli satt i stand til å ta vare på seg selv og egne interesser. God integrering er viktig for varig bosetting i Lesja kommune.

Utfordringer og strategi.

Selv om antall flyktninger fastsettes av kommunestyret og meldes til IMDI er det en utfordring at ankomst fra mottak til bosetting i kommunen er lite forutsigbart. Ukrainske flyktninger har rettighet til introduksjonstilbud og norskopplæring i seks måneder. Erfaringer så langt viser at et bare noen få flyktninger oppnår målet om tilstrekkelige språkferdigheter og fast arbeid på så kort tid. Flyktingen som har kommet i senere tid har dessuten større behov for andre kommunale tjenester som helsehjelp og veiledning fra barnevernstjenesten. I løpet av 2024 er det bosatt flere eldre flyktninger og flyktninger med varige hjelpebehov. Disse flyktingen utfordrer øvrige helse- og omsorgstjenestene i kommunen i større grad enn før.

Sammensatte behov blant flyktingen fører til større behov for koordinering og tverrfaglig samarbeid. NAV kommuniserer et tydelig budskap om at det er langt mer krevende å sørge for arbeid til alle flyktingene, nå enn før. Færre flyktninger i arbeid, vil føre til økte kostander

til sosiale utgifter. Nåværende flyktningkonsulent i full stilling slutter i stillingen i november og det blir ansatt ny i løpet av kort tid.

Det er viktig å være tett på i dialogen med IMDI, for å sikre en så jevn bosetting av flyktninger som mulig. Lesja kommune er en liten kommune og tjenestetilbudene i kommunen blir belastet i stor grad når kommunen mottar flyktninger med store, varige og sammensatte hjelpebehov. Det er viktig å innhente så mye informasjon som mulig om flyktningen i tildelingsprosessene. Et stabilt antall bosettinger i året vil også gi forutsigbarhet i driftsnivået. Bosetting av et fast antall flyktninger i året vil trolig føre til bedre integrering.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Systematisk integreringsarbeid som bidrar til verdiskapning i samfunnet	Integreringsarbeid som bidrar til jobb eller utdanning	Følge opp individuelle mål i integreringsarbeidet.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		-3 031 675	-4 149 739	-4 149 739	-4 149 739
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan		-993 765			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		-124 299			
Sum rammebehov		-4 149 739	-4 149 739	-4 149 739	-4 149 739
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		-4 149 739	-4 149 739	-4 149 739	-4 149 739
T1 Ettersom flyktningene kommer i arbeid, blir introduksjonsstønadene mindre.					
Når de har gjennomført norskopplæringene, blir transportutgiftene mindre					

Lesja skule

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Lesja skule har i dag 142 elever fordelt på 1.-10.trinn. SFO-tilbud om morgen og på ettermiddag, samt heldag på onsdager. Totalt 22 elever bruker SFO. 6. og 7.trinn er fådelt i alle fag med unntak av basisfagene. Resten av klassene fulldelte og har en klassestørrelse mellom 12 og 24 elever. Skolen har et godt tverrsektorielt samarbeid både internt i kommunen, samt med samarbeidende instanser. Lesja skule har god tilgang til lærerressurser, assistenter og vikarer. Dette gjør at vi kan tilby en god og forutsigbar

grunnskoleopplæring til elevene våre. Innenfor ansvarsområdet ligger også kulturhuset, idrettshall, svømmehall og treningsrom.

Utfordringer og strategi

Skolen opplever elevtallsnedgang, men vi har også tilflytting særlig av elever fra Ukraina. Krigen gir oss utfordringer med hvor stor flyktningstrømmen vil bli utover i skoleåret, samt at hver enkelt elev som kommer har stort opplæringsbehov. Vi har fokus på kvalitet i skolen og tidlig innsats, som igjen fører til at færre trenger spesialundervisning, er målet. Gjennom regionalt samarbeid i 6K med SePU opplever vi økt fokus på støttesystem i skolen. Ledere, lærere og assistenter i skolen skal i perioden 2023 – 2025 gjennomføre opplæring gjennom kompetansepakker som skal styrke arbeidet med å tilby elever i grunnskolen en bedre tilrettelagt undervisning. Dette vil kreve en annen organisering og utnyttelse av dagens ressurser enn tidligere. På sikt vil dette resultere i at flere elever vil motta god, tilrettelagt opplæring uavhengig som i beste fall bidrar til økt motivasjon i skolehverdagen. I tillegg har vi et satsingsområde innenfor fysisk aktiv læring (FAL) som begynner å bære frukter i hele grunnskolen. Uteskole og økt fokus på naturen som læringsarena har resultert i mer variert undervisning som vi mener kommer elevene til gode. Dette er en del av strategien vi har for å fremme et godt tilrettelagt læringsmiljø for alle elever på Lesja skole.

Målsettinger i planperioden

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Skolene i Lesja skal ha en skolekultur som fremmer et godt tilrettelagt læringsmiljø for alle	Motiverte elever som opplever trivsel og læring i skolehverdagen. Elevene skal oppleve at de medvirker i egen læringsprosess Følge opp brukerundersøkelser på en systematisk måte	Flere elever som bekrefter gjennom Elevundersøkelsen at de har det bra på skolen, og som føler at de får medvirke i egen læringsprosess
Digitalisering i skolen	Skolene skal mestre og ta i bruk ulike digitale hjelpemidler i skolehverdagen	Samtlige elever skal ha gjennomført deler av opplæringen sin digitalt, og ha tilgang til digitale læringsressurser som styrker læringshverdagen Skolen skal ha gjennomført evaluering av digitale verktøy som blir benyttet i skolehverdagen
Skolen skal være en lærende organisasjon gjennom Fagfornyelsen	Skolene skal ha en vurderingspraksis som er i tråd med elev- og læringssynet i Fagfornyelsen	Har samarbeid med SePU om temaet Rød tråd i vurderingspraksisen som kommer til syne i det daglige læringsarbeidet og organiseringen av tilrettelagt undervisning

Driftsbudsjett og økonomiplan

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		23 338 964	24 123 700	24 123 700	24 123 700
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-172 162			
Lønns og prisvekst (deflator)		956 898			
Sum rammebehov		24 123 700	24 123 700	24 123 700	24 123 700
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		24 123 700	24 123 700	24 123 700	24 123 700

Tiltak 1: Administrative tiltak ny økonomiplanperiode

Medfører reduksjon av bistand til elevgruppen. Tjenestenivået effektiviseres. Dette kan medføre større slitasje for den enkelte lærer og mindre sjanser for å drive god, tilpasset undervisning innenfor gitte rammer.

Lesjaskog skule

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Lesjaskog skule er en fådelt 1-10 skole med 63 elever. SFO-tilbud på ettermiddag og hel dag onsdag. Totalt 16 elever bruker SFO. Innenfor ansvarsområdet ligger også samfunnshuset og svømmebassenget.

Utfordringer og strategi.

Skolen arbeider med å implementere Oppvekstreformen og arbeider med ny opplæringslov som ble vedtatt første august. Det arbeides med å få skolens samarbeid med SEPU til å bli en integrert del av utviklingsarbeidet. Dette gjør at flere oppgaver faller på kommunen og den enkelte skole. Det gjennomføres et omfattende utviklingsarbeid for å møte disse omstillingene på skolene i Lesja kommune. Ambisjonen er at dette vil styrke kommunen og laget rundt barna, men dette er en prosess som krever tid og ressurser. Lesjaskog skule har fått en økning av vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, og det er mange store oppgaver som faller på skolen fremover innenfor dette. Spørsmålet blir på hvilken måte vi skal møte disse utfordringene. Lesjaskog skule ønsker å ha et sterkt lag rundt elevene som klarer å gjøre tilpasninger som ivaretar elevene innenfor de ordinære rammene. Vi er avhengig av et sterkt lag rundt elevene for å hindre en økning av tilfeller hvor elever utløser retten til individuelt tilrettelagt opplæring. Oppvekstsektoren i Lesja kommune har god kompetanse innenfor sitt felt. Dette håper vi å ha også etter disse omstillingene.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Skolene i Lesja skal ha en skolekultur som fremmer et godt	Motiverte elever gjennom elevmedvirkning. Vi skal systematisere arbeidet vårt	Skolen har gjennomført undersøkelser i samarbeid med SEPU og kommer til å følge opp

tilrettelagt læringsmiljø for alle.	med elevene si sosiale læring og utvikling. Følgje opp brukerundersøkelser.	arbeidet med dette fremover for å skape en inkluderende skolestruktur.
Digitalisering i skolen.	Alle tilsette skal kunne ta i bruk digitale verktøy som gode hjelpemiddel i undervisninga, slik at elevene kan utnytte IKT i sin læringsprosess.	Etter evaluering er det gjort endringer i PC/iPad avtale. Nå er det endret til at elevene på u.trinnet har pc mens barneskolen har iPad.
Skolene skal være en lærende organisasjon.	Videreutvikle innhold og struktur i møtetiden Arbeide med læreplanforståelse.	Har samarbeid med SEPU om temaet. Dette arbeidet fortsetter for å sikre god implementering.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		11 983 148	13 173 381	13 173 381	13 173 381
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	118 941			
	T2	579 983			
Lønns og prisvekst (deflator)		491 309			
Sum rammebehov		13 173 381	13 173 381	13 173 381	13 173 381
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		13 173 381	13 173 381	13 173 381	13 173 381

Tiltak 1: På grunn av gratis SFO har det blitt behov for mer bemanning i henhold til SFO vedtektene.

Tiltak 2: Vekst utover deflator. Dette på grunn av økt behov for individuelt tilrettelagt opplæring etter Opplæringslovens §11-6.

Lesja barnehage

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Lesja barnehage er en pedagogisk virksomhet som skal følge Lov om barnehager og Rammeplan for barnehager. Vi skal gi barna en god start på livet/utdanningsløpet/yrkeslivet. Vi har 4 avdelinger fordelt på 2 småbarnsavdelinger (hvor 1 barn teller 2 plasser) og 2 storbarnsavdelinger (hvor 1 barn teller 1 plass).

- Våren 2025: 58 barn/81 plasser
- Høsten 2025: 48 barn/ 58-68 plasser + evt nye søkere

Utfordringer og strategi.

Utfordringer på bemanningssida:

Å ha nok bemanning gjennom hele dagen til å følge opp lov og forskrifter.

Vi har et generelt høyt fravær i barnehagen.

God nok kompetanse til å ta imot flyktninger.

Strategisk arbeid, og tidlig innsats vil styrke laget rundt barnet.

Vi ser tendensen til at barnekullene blir mindre, samtidig har dagens barnehagebarn større barnehageplass enn før. Det har betydning for bemanning i barnehagen.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Tidlig innsats, et godt lag rundt alle barn i et trygt og godt barnehagemiljø.	Tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen til å følge opp alle barn.	Gjennomføre deler av kompetanseløftet for barnehagene om inkludering. Utvikle/samle støttesystemene våre til det beste for barna.
God internkontroll som fungerer i alle ledd i systemet.	Alle ansatte bruker Compilo som oppslagsverk og avvikssystem.	Informere om/få ansatte til å bruke informasjon/rutiner som ligger i Compilo. Skrive avvik når rutiner ikke følges.
Godt arbeidsmiljø	Tilstrekkelig bemanning som gir ansatte følelsen av å mestre jobben sin enda bedre.	Forbedre og følge rutiner for fraværsoppfølging.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		11 604 640	11 891 030	11 891 030	11 891 030
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	301 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T2	-127 400			
	T3	-363 000			
Lønns og prisvekst (deflator)		475 790			
Sum rammebehov		11 891 030	11 891 030	11 891 030	11 891 030
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		11 891 030	11 891 030	11 891 030	11 891 030

Tiltak 1: Reduserte inntekter

Pga halvert foreldrebetaling fra høsten 2024, så synker inntektene og vi får kompensert ca 1/3 av dette tapet.

Tiltak 2: Redusert vikarpotten

Vikarpotten er redusert, noe som forutsetter at begge barnehagene blir stengt 3 uker om sommeren.

Ferieavvikling for både barn, foresatte og ansatte blir mer forutsigbar

Tiltak 3: Endringer i barnetall og bemanningsbehov

Barnetallet/bemanningsbehovet stiger noe våren 2025, men ser ut til å bli lavere igjen høsten 2025. Vi har mer fast bemanning enn behovet, men det settes ikke inn vikar for ansatte i permisjon i deler av året/deler av stillinga.

Forutsetter at 60% stilling fra flyktningetjenesten videreføres i 2025.

Lesjaskog Friluftsbarnehage.

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Lesjaskog Friluftsbarnehage er en pedagogisk virksomhet som skal følge Lov om barnehager og Rammeplan for barnehager. Vi skal gi barna en god start på livet/utdanningsløpet, og hjelpe dem til å bli den beste utgaven av seg selv. Barnehagen har en friluftspolprofil som grunnlag for det pedagogiske arbeidet.

Utfordringer og strategi.

-Utfordringen er stor nok økonomisk ramme til alle barn som søker barnehageplass. Det vil si, stor nok ramme til å lønne alle ansatte som lovverket sier vi skal ha i forhold til bemanning. Løpende opptak er en stor kostnadsdriver her.

-96 % av barna søker 5-dagers tilbud. Dette fører til økt behov for bemanning sett i forhold til antall barn nå enn tidligere.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Drifte en attraktiv barnehage, som gir fornøyde brukere og stabilt barnetall.	Fortsatt stabilt, barnetall eller økning i barnetall.	Stabilt barnetall.
Alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø jf barnehageloven § 41-43.	Tilstrekkelig bemanning slik at vi klarer å se og følge opp alle barn.	Følge opp meldinger fra foresatte, barn og ansatte.

Driftsbudsjett og økonomiplan

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		5 401 809	6 239 074	6 239 074	6 239 074
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan		129 000			
Vedtak inn i grunnbemanning	T1	-290 000			
Bemanning for å tilby alle barnehageplass	T2	450 000			
Nedgang i foreldrebetaling, reduksjon pris	T3	326 791			
Lønns og prisvekst (deflator)		221 474			
Sum rammebehov		6 239 074	6 239 074	6 239 074	6 239 074
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		6 239 074	6 239 074	6 239 074	6 239 074

T 1: Bemanningsbehov til barn som har søkt barnehageplass i Lesjaskog Friluftsbarnehage. Bemanningsbehov tatt utgangspunkt i å følge lovverk for bemanning. Økning i antall søkte plasser i barnehagen. Vanskelig å forutse barnetallet fra august 2025. Konsekvensen kan være at vi ikke kan tilby plass til søkere som har rett på plass i følge lovverk fra august 2025.

T 2: Vedtak behov for spesialpedagog. Det er vedtak på 12 timer i Lesjaskog Friluftsbarnehage i vårhalvåret 2025. Dette blir lagt inn i grunnbemanning som et sparetiltak.

T 3: Politisk vedtak fra regjeringen om nedgang i max pris og gratis barnehageplass for barn tre. Dette gir reduksjon i inntekt foreldrebetaling. Fikk økt budsjetttramme på 129 000 for å dekke opp noe av dette.

Tildelingskontor

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Dette kontoret behandler søknader om tjenester etter Lov om kommunale helse og omsorgstjenester. Alle tjenesteområder innenfor helse og omsorg er være omfattet av denne loven. Vedtakene som blir fattet av tildelingskontoret er retningsgivende for de tjenestene brukere skal ha ut ifra behov som er definert.

Utfordringer og strategi.

Tildelingskontoret har et årsverk og det er en ansatt. Dette innebærer at tjenesten er sårbar. En strategi for å gjøre tjenesten mindre sårbar kan være å involvere flere i prosessen, samtidig som prinsippet om avstand mellom den fatter vedtak om en tjeneste og den som utfører og bærer kostanden ved tjenesten. Det har også vært en utfordring med å få informasjon ut til de som utfører tjenestene, og at vedtakene blir fulgt fullt ut. Det er en utfordring at ansatte i helse- og omsorgstjenesten ikke har god nok kjennskap til kommunens kvalitetsstandard. Det vil være viktig at tildelingskontoret er en aktiv pådriver for å øke kunnskapen om kvalitetsstandard og oppfølging av vedtak, for å sikre rettighetene til brukerne og et tjenestetilbud på riktig nivå.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Tjenestene som ytes ivaretar rettighetene til brukerne. Riktig nivå på tjenestene	Forutsigbare tjenester, rett hjelp til rett tid fra kvalifisert helsepersonell.	Alle får tjenester de har behov for. En organisasjon med større kunnskap om kvalitetsstandard og omsorgstrappen

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		946 927	1 020 630	1 020 630	1 020 630
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan		34 879			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		38 824			
Sum rammebehov		1 020 630	1 020 630	1 020 630	1 020 630
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		1 020 630	1 020 630	1 020 630	1 020 630
T1 Lønnsøkning dekkes inn.					

Lesja sjukeheim og kjøkkenet på helsehuset

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjenestene.

Lesja sjukeheim:

Innbyggjarane i Lesja skal ha individuelt tilpassa tenester av høg kvalitet når behovet for pleie og omsorg oppstår. Flest mogleg av tenestene skal bli gjeve i kommunen. På sjukeheimen skal ein kunne få eit opphald for kortare eller lengre tid, når ein har behov for helsehjelp som ikkje kan gjevast i eigen heim og/eller i omsorgsbolig, til dømes når ein treng behandling og opptrening av ulike funksjonar. Pasientar og pårørande skal møte god omsorg og pleie når dei kjem til sjukeheimen. Vi skal ta vare på, gje omsorg og pleie til pasientane og pårørande ved livets slutt. Vi ynskjer at dei tilsette skal ha god fagleg kompetanse til å møte samansette utfordringar, og at dei skal kunne gje fagleg god, omsorgsfull, forsvarleg og sikker helsehjelp til våre pasientar.

24 av 30 rom på Lesja sjukeheim har vore i bruk dei siste åra, i samsvar med politisk vedtak, og er bemanna deretter.

Kjøkkenet på helsehuset:

Kjøkkenet sørger for god, næringsrik og variert kost, og har ansvar for mat til Lesja sjukeheim, Lesjatun, Skoglund og middag til heimebuande. I siste del av 2024 har kjøkkenet også produsert mat til Eldres senter eit par dagar i veka.

Utfordringer og strategi.

Det er marginalt med sjukepleiarar på sjukeheimen, og det er sårbart ved t.d. sjukdom og ved ferieavvikling. Sjukepleiarar er definert som mangelpersonell. Gjennomsnittsalderen til sjukepleiarane på sjukeheimen er relativt høg. Fleire av vikarane på sjukeheimen er pensjonistar, og dei bidreg sterkt til å halde den daglege drifta i gang.

Med ein stadig større andel eldre i befolkninga, vil det sette krav til at det er nok ressursar framover. Pasientar kjem ofte inn med komplekse sjukdomsbilete, og det sett krav til kompetansen til personalet.

Det ligg inne kr 300 000,- i investeringsbudsjettet for sjukeheimen i 2025. Det er behov for å kjøpe inn ytterligare nokre pleiesenger. I tillegg er det stort behov for å kjøpe hjelpemidler som kan lette arbeidet med tunge pleiepasientar, og som vil vere forebyggjande mtp fysiske belastningar hjå personalet.

Kjøkkenet på helsehuset opplever at det er aukande etterspørsel etter middag til heimebuande.

Kjøkkenet har ein del produksjonsutstyr av eldre dato, men enn så lenge blir det reparert på det som kan reparerast, inntil det ikkje er bærekraftig lengre.

Målsettinger i planperioden.

Overordna mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kjem vi i 2025
Det skal vere trygt og godt å vere pasient og pårørande på Lesja sjukeheim.	God og rett kompetanse innanfor eldreomsorg, demens og palliativ pleie. Høg fagleg kvalitet på tenestene våre. Framleis god, næringsrik og variert kost til bebuarar og heimebuande.	Ha tilstrekkeleg kapasitet når nokon har behov for ein sjukeheims plass, ihht Omsorgstrappa. Sikre naudsynt kompetanse på sjukeheimen, frå både interne og eksterne bidragsytarar. Auka kunnskap om demens. Auka fokus på god dokumentasjon. Pårørande skal kjenne seg ivareteke gjennom m.a. pårørandedemøter/samtaler. Framleis god, næringsrik og variert kost til bebuarar og heimebuande.
Sjukeheimen skal vere ein god arbeidsplass.	Det skal vere attraktivt å jobbe på Lesja sjukeheim. Rett kompetanse på rett plass.	Jamnlege personalmøter og møter i HMS-gruppe. Alle tilsette skal bidra på lik linje til eit godt arbeidsmiljø. Individuelle tilpasningar i turnus, så godt det let seg gjere. Alle tek aktivt i bruk Compilo.

Samarbeid mellom helsetenestene.	Rett teneste til rett tid. Meir sambruk av personell på tvers av avdeling.	Samanhengande, gode og riktige tenester ihht Omsorgstrappa. Saman med dei andre tenesteleiarane i helse: Planlegge korleis vi skal løyse oppgåvene helse i framtida; med auka etterspørsel og mindre tilgang på ressursar.
----------------------------------	---	---

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028	
Vedtatt ramme		25 356 701	26 396 326	26 396 326	26 396 326	
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023						
Tiltak fra gjeldende økonomiplan						
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1					<i>Sjå kommentar under</i>
	T2					<i>Sjå kommentar under</i>
Lønns og prisvekst (deflator)		1 039 625				
Sum rammebehov		26 396 326	26 396 326	26 396 326	26 396 326	
Kommunedirektørens forslag til justering						
Ramme økonomiplanperioden		26 396 326	26 396 326	26 396 326	26 396 326	

T1: Med utgangspunkt i tala for 2024 er det lagt inn ei innsparing i lønnskostader/vikarutgifter på om lag kr 800 000.

I dette ligg det m.a.: frokostvert i staden for innleige av vikar ved fråvær (om lag kr 250 000). Ikkje innleige av vikar ved fyrste fråvær på dagtid i vekedagane. Nøye vurdering før utlysning av ledige stillingar ved permisjonar og/eller oppsigelse. Fokus på nærvær/sjukefråvær: mål om reduksjon i sjukefråvær og dermed redusere vikarutgifter. Ikkje budsjettert med bruk av vikarbyrå i 2025 heller. Det er budsjettert med auka sjukepleiarressurs (teamleiar/avdelingssjukpleiar attende frå permisjon og ei nyttilsetjing).

Konsekvens: Stramt budsjett. Potensielt auka belastning på dei som er på jobb når det er redusert bemanning og mindre tid til anna enn må-oppgåver.

Innleige av frokostvert i staden for innleige av vikar ved sjukdom, kan gjere at pleiepersonalet får prioritert å bruke tida si til pleie/morgonstell.

T2: Det er lagt inn ei innsparing i øvrige driftskostnader på om lag kr 200 000.

Ei fortsatt nøye vurdering før innkjøp av utstyr/materiell. Lite rom for eksterne kurs. Ikkje budsjettert med liggedøgn på sjukehus for utskrivningsklare pasientar.

Konsekvens: Stramt budsjett. Lite eller ingenting å gå på av uforutsette ting.

Prioritere digitale kurs framfor fysiske kurs. Dette er ofte praktisk og greitt, men ikkje alltid.

Hjemmebaserte tjenester

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Lesja kommune har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og sosialtjenester til alle som treng det, uavhengig av alder eller diagnose.

HBO i Lesja kommune dekker behovet for hjemmesykepleie i hele kommunen for beboere på bygda. Tjenestene er av både forebyggende, behandlende og vedlikeholdene art, og ytes til alle aldersgrupper. Avdeling hjemmebaserte tjenester består av hjemmesykepleie, hjemmehjelp, personlig assistanse, avlastning, Lesjatun, Eldres Senter, boliger for vanskeligstilte, Dagsenter, støttekontakter, trygghetsalarmer og middagsombringning. Vi jobber tverrfaglig og bruker kompetanse og erfaringer på tvers av tjenestene innen hjemmebasert, men har som mål å bli enda flinkere til å jobbe på tvers med andre avdelinger som sjukeheimen og helse/rehabilitering. Mange av våre brukere har sammensatte behov og det er stor fordel med tverrfaglig samarbeid. På grunn av personalmangel og rekrutteringsproblem er det viktig at vi drar nytte av kompetansen til de enkelte i de ulike tjenestene.

Utfordringer og Strategier:

Vi vet at framtidens utfordringer i helsevesenet er store. Vi lever lenger, brukarene våre har et mer komplekst og sammensatt sykdomsbilde, vi blir færre til å utføre de pålagte oppgavene og vi skal utføre oppgavene med mindre ressurser. Vi har klart å komme oss innenfor rammen av neste års budsjett, men vi ser at dette vil gå utover befolkningen og brukere av helsetjenesten vår i Lesja kommune. Uten ekstra bevilgninger i budsjettet vil vi ikke ha ressurser til å jobbe med utviklingsarbeid og utvikle tjenesten slik at vi er rustet til å møte framtidens eldrebølge.

Vi er i gang med å planlegge forebyggende hjemmebesøk som vi håper å komme i gang med på nyåret i 2025.

Forebyggende hjemmebesøk er et tiltak ifølge kvalitetsreformen Leve hele livet som kan bidra til å oppfylle kommunens ansvar for det forebyggende helse- og omsorgsarbeidet rettet mot eldre, og bidra til økt mestring i eget liv. En kartlegging av hvilke tilbud og behov som eksisterer blant eldre i kommunen er et godt utgangspunkt før etablering av tilbudet. En slik kartlegging kan også avdekke behov for nye tilbud i kommunen. Dette er et ressurskrevende arbeid, da det utløser nye oppgaver og tidskrevende arbeid både for tildelingskontoret, ergoterapeut og hjemmesykepleien.

Innen velferdsteknologi har Lesja kommune et forbedringspotensiale, dette er noe som må jobbes med i 2025 og framover. Her må flere tjenester bidra og samarbeide om vi skal få til dette på en god måte.

Velferdsteknologi kan bidra til økt helsekompetanse hos den enkelte pasient, være et nyttig hjelpemiddel for pasienter og pårørende, og sikre bedre mestring og evne til egenomsorg. Digitalisering og bruk av velferdsteknologi skal også gjøre helsepersonell bedre i stand til å utnytte knappe ressurser, samtidig som kvaliteten på tjenestene sikres. Velferdsteknologi benyttes også som forebyggende eller helsefremmende tiltak for å utsette eller forhindre nedsatt funksjonsevne.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Alle som oppholder seg i Lesja skal ha et godt og trygt helsetilbud.	Trygghet for å kunne yte gode tjenester av høy faglig kvalitet til innbyggerne i alle aldre som av	Tettere tverrfaglig samarbeid. Opprettholde tilbudet vi har i dag Øke resursen innenfor

	forskjellige årsaker har nedsatt funksjonsnivå.	velferdsteknologi og demens
Vi skal levere gode helsetjenester. God pasientflyt og oppfølging i alle ledd i omsorgstrappen	Fornøyde brukere og ansatte fører til gode tjenester	Gode pasientforløp Primærsykepleie
En viktig bidragsyter i samspillet på helsehuset, både for pasienter, pårørende og ansatte	Tett arbeid innen tjenestene som fører til fornøyde brukere og ansatte. Bruke ressursene på tvers innad i helsehuset. Inkluderende Arbeidsliv	Tettere tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene. Vi har et godt samarbeid med tildelingskontor og helse/rehab og Psykisk helse
Gi eldre i Lesja en bedre hverdag	Integrert velferdsteknologi Kartlegge kompetansen – rett Kompetanseheving Rekruttering Ha ett velfungerende demensteamet og et godt tilbud for demente i kommunen. Ha et velfungerende dagsenter i kommunen Øke bevisstheten hos bruker og pårørende hva en selv kan bidra med.	Vi ser behovet for mer ressurser innen arbeidet med demens Vi ser behovet for mer ressurser innen velferdsteknologi Vi ser behovet for økt stilling på dagsenteret. Vi ser økt behovet for hjemmehjelp i kommunen.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		18 497 775	19 256 509	19 256 509	19 256 509
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	325			
Lønns og prisvekst (deflator)		758 409			
Sum rammebehov		19 256 509	19 256 509	19 256 509	19 256 509
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		19 256 509	19 256 509	19 256 509	19 256 509

Konsekvenser av rammen 2025

Lesja kommune har vi nå en 30 % demensstilling i kommunen som er innarbeida i budsjettet via omprioriteringer. Lesja kommune har signert en avtale om et demensvennlig samfunn. Demenskoordinatoren og demensteamet følger opp de demente i bygda og i omsorgsboligene, både med testing og tilrettelegging. Noe mer har vi ikke klart å etablere pga for lite ressurser og for liten stillingsprosent til å jobbe aktivt innen demensomsorgen. Vi har likevel fått til dette på en god måte innenfor de rammene vi har, og vi har fått etablert et dagsentertilbud 2 dager i uka for demente. Dette er vi veldig godt fornøyd med, selv om vi jobber videre for å utvikle dette tilbudet. Disse to dagene er veldig verdifulle både for brukerne og for pårørende som trenger avlastning.

Vi bruker mye penger på transport til og fra dagsenteret, som vi i dag kjøper tjenester fra Lesja taxi. Vi kan spare mye ved å evt kjøpe/lease en litt større egen bil der vi kan hente og bringe brukere til og fra dagsenteret.

I dag bruker vi rundt 45 000 kr pr. mnd. på å transportere brukere fra hjemmene sine til dagsenteret 4 dager i uke.

Vi skal nå jobbe videre med å se på rimeligere løsninger og en løsning som kan gi oss muligheter til å ha en bil tilgjengelig slik at flere avdelinger kan bruke denne bilen til å komme seg ut på tur med beboere.

Samtidig kan flere ansatte på helsehuset bruke den på dagtid til hjemmebesøk og møter, der nå i dag ofte privatbil blir brukt i dag pga. for lite kommunale biler.

Helse og rehabilitering

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Helse og rehabilitering innehar legekontor, psykisk helsetjeneste, fysioterapi/ergoterapiavd. helsestasjon-og skolehelsetjeneste og kommunepsykolog.

Vi har søkt om og fått innvilget prosjektmidler i helsestasjonen og har ansatt fysioterapeut i 50% med midler fra helsedirektoratet kombinert med fysioterapistilling i fysioterapiavdelingen. Prosjektet varer ut 2026. Innen psykisk helsetjeneste har vi også søkt midler og fått innvilget prosjektmidler for 2024. Vi fikk innvilget 500` for 2024. Vi må søke på ny i 2025.

På legekantoret har vi hatt full bemanning frå 1. januar til ut februar 2024. Vi har hatt ledig LIS1-legestilling (turnuslege) fra 1. mars til 31. august. Vi er nå fullt bemanna. Vi er glade for å ha kvalifisert bemanning i alle stillingene våre.

Vi har også barnekoordinatorfunksjon lagt til helsestasjonen i tillegg til leder for psykososialt kriseteam.

Utfordringer og strategi.

Vi ønsker å ha fokus på å beholde kvalifisert personell og arbeide for rekruttering framover for å kunne fortsette å tilby gode helsetilbud innen forebygging og behandling i Helse og rehab. avd vår.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Pasient og brukersikkerhet	Implementert kvalitetssystemet COMPILO og digitalisert internkontrollen med avvikshåndtering, planer, prosedyrer og andre relevante styringsdokument.	Vi er godt i gang med dette arbeidet og det må stadig oppdateres for å være et godt verktøy.
Kompetanseheving	De ansatte har hatt gode muligheter til å oppdatere seg på ny kunnskap og ta den i bruk. Systematisk opplæring og bruk av teknologi og digitale verktøy/fagprogram og velferdsteknologiske hjelpemiddel. Psykososialt kriseteam er en ressurs team i kommunen lagt innunder helse og rehab som er faglig oppdatert og fungerer som et godt team	Ressurspersoner er i gang med arbeidet, men vi trenger å få på plass en person som har ansvaret for innføringen av velferdsteknologi. Vi må tilegne oss mere kunnskap om Profil som fagprogram. Har jevnlige treff og er sammensveiset som team. Deltar på oppfriskningskurs innen krisehåndtering.
Helsepersonell	Vi har det personellet vi har behov for, for å kunne gjennomføre de lovpålagte oppgavene i vår tjeneste.	Vi har kvalifisert og tilstrekkelig med personell i vår avdeling nå, og vi må arbeide for å greie å beholde de ved å legge til rette for faglig utvikling og trivsel på arbeidsplassen. Alle har et ansvar for å skape trivsel på en arbeidsplass.
Styrke psykisk helsetjeneste	Vi har rusta opp og har en tjeneste bestående av to tilsette	Vi har søkt prosjektmidler i 2025 som finansierer ca 50% av stillinga, det samme vil den gjøre i 2026.

Samarbeid på tvers av tjenestene er viktig framover. Vi hadde fokus på dette i arbeidet med LESJA 2028 både våren 2023 og våren 2024. Vi har og jobbet mye med dette nå i høst under LEAN-opplæringen.

I sommer jobbet en av helsesykepleierne som sykepleier på sjukeheimen i 5 uker. Dette var en veldig fin erfaring for alle parter og starten på noe viktig. Vi kan spare litt i en avdeling som har redusert aktivitet på sommeren og bruke ressursene der det er knapphet. Dette gir en god økonomisk besparelse i tillegg til alt det andre positive.

Vi vil framover ha fokus på å bruke personellet mest mulig hensiktsmessig siden det er og vil bli en knapphet på helsepersonell.

Velferdsteknologi kan bidra til økt helsekompetanse hos den enkelte pasient, være et nyttig hjelpemiddel for pasienter og pårørende, og sikre stor opplevelse av mestring og evne til egenomsorg. Digitalisering og bruk av velferdsteknologi skal også gjøre helsepersonell bedre i stand til å utnytte knappe ressurser, samtidig som kvaliteten på tjenestene blir sikret. Her må vi sette av dedikerte ressurser og det vil ta tid å få dette inn der det er aktuelt.

Forebyggende hjemmebesøk starter opp nå mot slutten av året. Ergoterapeut, og tildeling har i utgangspunktet ansvaret for å gjennomføre. Målet er at flere kan bo hjemme. Her samhandler vi på tvers av tjenestene for å gjennomføre dette.

Et ekstra årsverk er lagt til i denne avdelingen i 2024 og er budsjettet for 2025 uten ekstra ramme. Fra 2026 vil ikke dette årsverket bli budsjettet og det vil gi en innsparing på 596.211 Ledig stilling ved helsestasjonen vil ikke bli lyst ut i 2025. Innsparing 625 861

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		14 612 079	15 241 308	15 241 308	15 241 308
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	30 134			
Lønns og prisvekst (deflator)		599 095			
Sum rammebehov		15 241 308	15 241 308	15 241 308	15 241 308
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		15 241 308	15 241 308	15 241 308	15 241 308

Miljøarbeidertjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Miljøarbeidertjenesten består av Lesjaskog dagsenter, Skoglund bofellesskap og barneavlastning. Miljøarbeidertjenesten tilbyr primært tjenester til mennesker med utviklingshemming, men også til andre med sammensatte og varige hjelpebehov. Tjenestetilbudet skal være trygt, trivelig og utviklende for bo- arbeids- og aktivitetstilbudet. Den enkeltes forutsetning og behov skal i varetas på en god måte og etter vedtak av hvilke tjenester den enkelte har fått tildelt. Miljøarbeidet skal være systematisk og målrettet.

Utfordringer og strategi.

Miljøarbeidertjenesten er en bred tjeneste som kan dekke mange hjelpebehov i kommunen og det jobbes med å synliggjøre hva tjenesten innebærer. Tjenesten har hatt, og har fremdeles, store utfordringer knytt til rekrutering. For ferieavvikling sommeren –24 har enheten kjøpt tjenester av vikarbyrå. Fast personell har i svært stor grad jobbet ekstra og overtid for å sikre driften i tjenesten, en slik vedvarende situasjon gir slitasje i organisasjonen. Høsten 2024 har det vært utlyst stillinger og vikariat i flere omganger, men det er fremdeles noe vakanse i tjenesten.

Samarbeid med andre enheter er en mulighet for å få kvalifiserte personell til enhver tid. Det vil også være viktig å jobbe målrettet og systematisk i oppfølgingen av vedtak for å sikre riktig tjenestetilbud til tjenestemottakerne. Det vil være helt nødvendig å sikre tjenesten en turnusordning som nyttiggjør tilgjengelig ressurser i størst mulig grad.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
God kvalitet og pasient/brukersikkerhet i tjenestene	Rutiner skal være godt beskrevet i Compilo	Rutiner implementeres i Compilo.
Jobbe aktivt med turnus for best mulig tilpasset turnusordning	Større stillinger til ansatte i mindre deltidsstillinger	Turnusjusteringer er gjennomført.
Unngå bruk av vikarbyrå	Tjenestetilbudet driftes av kun av faste vikarer og fast personell under ferieavvikling.	Utarbeide ferieturnus som innebærer todelt ferie for ansatte. Gir større grad av forutsigbarhet for tjenesten.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		12 208 247	13 811 915	13 811 915	13 811 915
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan		1 103 130			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		500 538			
Sum rammebehov		13 811 915	13 811 915	13 811 915	13 811 915
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		13 811 915	13 811 915	13 811 915	13 811 915
T1 Oppdekking av vacanse.					

Barnevern

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Barneverntjenesten er en interkommunal tjeneste for Lesja og Dovre der Lesja er vertskommune. Tjenesten har pr i dag 6,95 årsverk. Barneverntjenesten yter tjenester etter lov om barnevernstjenester. Ny lov om trådte i kraft 01.01.23. Tjenester og tiltak knyttet til barn i Lesja føres på ansvarsområde 360 og felles administrative utgifter føres på 358. Utgifter knyttet til barn i Dovre, faktureres direkte til Dovre kommune.

Utfordringer og strategi.

Barnevernreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft 01.01.22. Med oppvekstreformen har kommunene fått flere oppgaver overført fra staten, spesielt innen fosterhjemsomsorgen. Kommunen har nå alt ansvar for oppfølging og veiledning av egne fosterhjem. Kompetanseoverføringen fra stat til kommunen vil ta mye tid og ressurser. For å imøtekomme kravene i reformen, har barnevernet rigget om ressurser i tjenesten ved å styrke innsatsen på tiltakssiden. Barneverntjenesten i Lesja og Dovre har, på vegne av hele regionen, søkt og fått midler av statsforvalter for å dekke noe av kostnadene knyttet til kompetanseoverføringen. Målet er å etablere en felles "tiltaksbank" i form av et formalisert samarbeid mellom våre tiltaksarbeidere i Nord- Gudbrandsdal. Dette vil føre til en styrking av tilbudet og en reduksjon av sårbarheten i regionen.

Egenandeler for statlige barnevernstiltak som akuttiltak og institusjoner økte kraftig i 2022. Dette kan få store utslag på budsjettet, spesielt i små kommuner som Lesja og Dovre. En institusjonsplass koster nå 2,2 millioner årlig mens egenandelen for spesialiserte fosterhjem koster 1,1 million.

Målet med reformen er at kommunen skal jobbe så godt forebyggende at antall omsorgsovertakelser reduseres. Det vil ta tid før vi får effekt av det forebyggende arbeidet og barnevernets økte satsing på tidlig innsats. Barnevernet i Lesja og Dovre har pr i dag flere barn under omsorg enn sammenlignet med andre kommuner i fylket. Vi har tro på at satsningen på det forebyggende arbeidet i kommunen på sikt skal føre til at vi snur denne utviklingen. Vi registrerer en positiv økning av familier som takker ja til foreldreveiledning både på helsestasjon og i barnevernet og på den måten kommer vi tidligere i posisjon til å hjelpe. Barnevernet med sin kompetanse, er en svært viktig del av laget rundt barnet. Vi jobber kontinuerlig med å bygge ned siloer for å kunne samarbeide enda bedre, både tverrfaglig og tverrsektorielt.

Økt saksmengde og økt krav til saksbehandling gjør tjenesten sårbar ved fravær. Spesielt etter nedtak av to stillinger i perioden 2018- 2022. Tjenesten har gjort flere grep for å imøtekomme kravene i reformen og vi må sikre at vi har nok ressurser for å handtere lovpålagte oppgaver med god kvalitet og innen tidsfristene.

Barnevernets internkontroll er utdatert og må fornyes ihht ny barnevernslov. Barnevernleder og stedfortreder/ nestleder deltar på lederskolering i regi av Bufdir for å få på plass en funksjonell og oppdatert internkontroll. Skoleringen er samlingsbasert og vil pågå fram til sommeren 2025.

Det er pålagt å ha brukerundersøkelser i barnevernet. Barneverntjenesten i Lesja og Dovre har ikke gjennomført dette systematisk. Dette skal på plass fra 2025 med oppstart i desember 2024.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Barnevernet har fått overført relevant kompetanse fra staten og leverer egne tiltak til barn og unge i Lesja og Dovre.	All nødvendig kompetanse på fosterhjemsområdet er overført fra staten og implementert i egen tjeneste.	Følgende kompetanse er overført fra stat til kommune: Familieråd TBO-F (veiledning til fosterforeldre)
Barnevernet gjennomfører systematiske brukerundersøkelser årlig.	Brukerundersøkelser er lagt inn i årshjulet og blitt en naturlig del av barnevernets kvalitetsarbeid.	Questback- undersøkelse er gjennomført. Intervju med utvalgte brukere er gjennomført.
Barnevernet ligger på fylkessnittet eller under på antall barn plassert i fosterhjem	Antall fosterhjems plasseringer i perioden 2024-2028 tilsvarer fylkessnittet.	Ingen endring.
Internkontrollen er oppdatert ihht nytt lovverk.	Internkontrollen brukes aktivt av alle i tjenesten og revideres årlig.	Revidering av styringsdokumentet er ferdigstilt og rutiner som tjenesten mangler er utarbeidet.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		5 030 991	5 772 281	5 772 281	5 772 281
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	800 000			
	T2	-190 000			
	T3	-260 000			
	T4	185 019			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		206 271			
Sum rammebehov		5 772 281	5 772 281	5 772 281	5 772 281
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 772 281	5 772 281	5 772 281	5 772 281

Tiltak 1: Økte utgifter til fosterhjem. Lovpålagt oppgave. 800.000,-

Tiltak 2: Reduserte kjøp av andre kommuner. 190.000,-

Tiltak 3: Reduserte overføringer til staten. 260.000,-

Teknisk

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Rammeområdet er delt i tjenesteområdene Teknisk drift og Byggdrift. I tillegg er det et fellesområde med eiendomsforvaltning, koordinering av slamtømming og feiing samt innkreving av kommunale gebyr, også for vann, avløp og renovasjon.

Teknisk drift har ansvar for utbygging, drift og vedlikehold av vannforsynings- og avløpsanlegg. Dette omfatter både vannverk, renseanlegg, ledningsnett og pumpestasjoner. Videre har de ansvar for drift og vedlikehold av kommunale veger herunder gatelys.

Byggdrift har ansvar for utbygging, drift og vedlikehold av kommunens bygg og eiendommer. Dette omfatter ettersyn og oppfølging av tekniske anlegg, bygningsmessig vedlikehold og renhold. Videre omfatter dette også internkontroll, oppfølging av eksterne kontroller og tilsyn med bl.a. brannvern, herunder nød- og ledelys, brannvarslingsanlegg, sprinkler-/slokkeanlegg, slokkeutstyr, heiser, heisalarmer, klatreutstyr i gymsaler og lekeplassutstyr, m.m.

Kommunens renovasjonsordning, brannvesen og feiervesen er organisert som interkommunale tjenester og samarbeid, men er også lagt inn under teknisk sitt budsjettområde.

Utfordringer og overordnet strategi

Sett i forhold til den totale porteføljen av veger, tekniske anlegg og kommunale formålsbygg, har tjenesteområdene relativt begrenset med ressurser, både av personell og økonomiske rammer.

Bygningsmassen er dobbelt så stor i areal pr. innbygger som for landsgjennomsnittet. Lesja kommune har også betydelig mer kommunal veg enn mange andre kommuner. Over tid har det derfor blitt opparbeidet et etterslep på flere vedlikeholdsoppgaver. Lesjaskog svømmehall er for tiden stengt grunnet teknisk tilstand, og det vil kreves en betydelig investering for å kunne ta denne i bruk igjen. Det anbefales å utsette et slikt tiltak inntil en ser hva kommunen får av økonomisk handlingsrom framover, og konturene av videre organisering av tjenester i kommunen.

En målsetting for planperioden bør være å komme over på et mer planmessig vedlikehold og foreta nødvendige oppgraderinger av bygg og anlegg. Dette vil imidlertid være krevende med dagens knappe ressurser. For å bedre på situasjonen, må bygningsmassen og omfanget på kommunale veger tilpasses de faktiske behovene og de rammene som kommunen er rustet for å håndtere. Dette vil innebære en kraftig reduksjon av antall km kommunal veg, og av bygningsarealer som brukes til kommunale formål.

Videre bør det avsettes årlige midler til regelmessig, verdibevarende vedlikehold av både veger og de byggene som skal forvaltes, driftes og brukes til tjenesteproduksjon i framtida. For 2023 ble det vedtatt en økning i vedlikeholdsbudsjettet for kommunens formålsbygg for å ta inn en del av vedlikeholdsetterslepet. Denne økte ramma ble imidlertid redusert igjen på høsten, for å saldere bortfall av inntekter på rammeområdet. I budsjettet for 2024 ble det ikke lagt inn noen videre styrking av posten for vedlikehold.

Det har vært arbeidet med en plan for oppgradering og vedlikehold av kommunale veger, men foreløpig har dette hatt liten effekt med dagens stramme rammer. I 2023 ble det inngått nye kontrakter for vintervedlikehold etter gjennomføring av en anbudsrunde. Dette har ført til en årlig kostnadsvekst på ca. 1,1 mill. kr for drift av kommunale veger, og begrenser da muligheten ytterligere for sommervedlikehold og oppgraderinger.

Innenfor området vann, avløp og renovasjon (VAR) er det planlagt for større investeringer i perioden. I juli d.a. kom det endelig avklaring fra Miljødirektoratet med avslag på søknaden om å utvide dagens infiltrasjonsanlegg på Bjorli. Derfor må det nå planlegges og bygges et

nytt konvensjonelt renseanlegg, med både mekanisk, kjemisk, og biologisk rensing. Det er avsatt midler i gjeldende økonomiplan for å kunne starte denne investeringen, og det er allerede engasjert ekstern prosjektleder som er i gang med en forstudie og plan for mulig framdrift.

Teknisk drift

Tjenesteområdet har ansvar for å drifte kommunens veger, vann- og avløpsanlegg.

Driftspersonellet består av 500% faste stillingsressurser, herav leder samt fire driftsoperatører på heltid. Disse bemanner også en døgnkontinuerlig vaktordning.

Renseanlegg:

Som nevnt er det utfordringer med rensekapasiteten ved Bjorli renseanlegg, og derfor er en i planleggingsfasen av nytt konvensjonelt anlegg. I mellomtiden må dagens anlegg utbedres og rustes opp for å kunne godkjenne og håndtere nye tilkoblinger.

For å unngå lignende utfordringer ved Hosetmoen renseanlegg, vil utslippstillatelsen der bli redusert fra 3000 pe til 2000 pe. Dette er grenseverdien for å kunne regnes som bare sanitært avløpsvann, og innebærer at godkjenning og tilsyn med anlegget blir på samme nivå som spredte avløpsanlegg.

Vannverk:

På Bjorli vil det også bli behov for økt kapasitet på vannforsyningen framover, og derfor er det foretatt grunnundersøkelser for å kartlegge nye kilder. Videre vil det bli gjennomført grunnboringer og satt i gang prøvepumping for etablering av nye grunnvannsbrønner. I tillegg må vannverket og magasiner også utvides.

På Lesja blir det også jobbet med å finne gode grunnvannsforekomster, for å kunne erstatte Nore som kilde. Dagens anlegg går med unormalt høyt trykk på deler av strekningen, og er ikke helt bra over tid.

Joramo vannverk har fått etablert to nye brønner. Disse er snart ferdige med prøvepumping og skal settes i drift i løpet av vinteren.

Ledningsnett:

Felles for ledningsnettet i hele kommunen er mye gamle deler som må skiftes ut framover. Dette arbeides det med hvert år. De siste årene har det også vært jobbet mye med kartlegging og utbedring av innlekkasjer av fremmedvann på avløpsnettet. Dette reduserer belastningen på renseanleggene, og vil fortsatt være høyt prioritert de neste årene.

Veg:

I Lesja er det mange kilometer med kommunal veg, og det er sett på muligheten for nedklassifisering av noen av disse. Dette gjelder da primært grusveger i hyttefelt på Bjorli. Målet er å ha færre veger og vegstrekninger, men med god standard på de som blir beholdt.

Målsettinger i planperioden:

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Trafikksikre veger med nødvendig vedlikehold sommer og vinter	Gode og trygge kommunale veger med asfaltdekke	Nedklassifisering av grusveger på Bjorli

Høy sikkerhet for vannforsyning og avløpsanlegg som tilfredsstillende utslippskrav	100% godkjente drikkevannsprøver. Alle krav i utslippstillatelsene overholdes. Redusert innlekking på avløpsnett med 40% Oppdatert saneringsplan for vann- og avløpsnett	Prosjektering av nytt renseanlegg er ferdig, og bygging kan starte 10% reduksjon fremmedvann avløp
--	---	---

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		-4 431 850	-7 171 774	-7 171 774	-7 171 774
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Økning i gebyr	T1	-1 992 699			
Reduksjon i kommunal vei	T2	-565 519			
Lønns og prisvekst (deflator)		-181 706			
Sum rammebehov		-7 171 774	-7 171 774	-7 171 774	-7 171 774
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		-7 171 774	-7 171 774	-7 171 774	-7 171 774

T1: Økning i gebyr VA

T2: Nedklassifisering av vegger. Avlutte leasingavtale på 1 bil (kjøpes ut)

Byggdrift

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Tjenesteområdet består av en vaktmestertjeneste og en renholdstjeneste, som har ansvar for drift av kommunens formålsbygg, boliger og øvrige eiendommer.

Vaktmestertjenesten har 490% faste stillingsressurser, herav tjenesteleder samt tre vaktmestere på heltid og to på deltid. Halvparten av den ene hele stillingen er disponert av hjelpemiddelsentralen, med ansvar for ut- og innkjøring av hjelpemidler til hjemmeboende. Dette er en oppgave som har økt betraktelig de siste årene og som trolig vil fortsette å øke

etter hvert som flere skal bo hjemme og tilgang på hjelpemidler øker. Her må vi ha et godt samarbeid med Helse med fordeling av oppgaver i samsvar med den kompetanse vi innehar innenfor nye hjelpemidler/velferdsteknologi
Renholdstjenesten har totalt 1 051,5% faste stillingsressurser, herav fagleder i 40%.

Utfordringer og strategi:

Både vaktmestertjenesten og renholdstjenesten har begrensede ressurser sett i forhold til den store bygningsmassen, som utgjør ca. 20.000 m² med formålsbygg. Både trange økonomiske rammer, og mangel på fagpersonell ved rekruttering, har blitt en økende utfordring. Tidligere var det stor interesse for vaktmester- og renholdstillinger, men dette har avtatt mye de siste årene.

For å få mest mulig ut av de ressursene en har til rådighet, er det nødvendig å legge til rette for mer rasjonell drift. Det kan for eksempel være etablering og utbygging av SD-anlegg (Sentral Driftskontroll) ved aktuelle bygg, for bedre styring av tekniske anlegg, energibruk, osv. Dette kan redusere behovet og tidsbruken ved ambulering mellom bygg med store avstander imellom.

Siden energibruk også er en vesentlig kostnadsdriver, vil det fortsatt være både nødvendig og riktig med jevn tilførsel av investeringsmidler for tiltak med energieffektivisering i årene framover. Innenfor renhold vil riktige maskiner og utstyr også kunne effektivisere og lette på mye av arbeidet, og redusere risikoen for slitasjeskader.

Eiendomsforvaltning:

I 2024 er det gjort flere endringer med bruken av bygg. Kyrkjestugu på Lesjaskog er overdratt til privat eie, nærmere bestemt grendelaget. Næringshagen i Lesja sentrum er nå tømt for næringsaktører, og flere leietakere har flyttet over i gamle banken som er tatt i bruk som næringsareal. Dette medfører en ny utgift med drift av bygget.

I de tidligere næringslokalene er det planlagt innvendig ombygging til en ekstra leilighet i plan 2, for å øke kapasiteten på boliger. Inntil videre er planen å bruke denne som ordinær utleiebolig. Det er også inngått avtale med Bane Nor om leie av en leilighet i 2.etg ved Lesja Stasjon, for videre framleie.

For renholdstjenesten har det kommet til nye oppgaver og økt behov for renhold både ved frivilligsentralene på Lesja og Lesjaskog, samt bankbygget og noe ekstra areal i næringsbygget i Lesja sentrum. Om nødvendig kan det bli aktuelt å sette bort noe av dette til eksterne.

Målsettinger i planperioden:

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Arealeffektive og veldrevne bygg og installasjoner. Med god vaktmester- og renholdstjeneste.	Volum av bygningsmasse som samsvarer med behov, samt drift- og vedlikeholdsbudsjett og bemanning.	Vi når ikke alle målene i vedtatt vedlikeholdsplan, med de ressursene som er avsatt i rammen for 2025.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		15 985 042	17 624 696	17 624 696	17 624 696
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Økning i renovasjon	T1	1 553 559			
Reduksjon byggdrift.	T2	-569 292			
Lønns og prisvekst (deflator)		655 387			
Sum rammebehov		17 624 696	17 624 696	17 624 696	17 624 696
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		17 624 696	17 624 696	17 624 696	17 624 696

T1: Økte kostnader i renovasjon på grunn av ny ordning fra nyttår.

T2: Reduksjon i byggdrift får en til ved å kjøpe ut 2 biler fra leasingavtaler, avslutte serviceavtaler på bygg og utfører de selv. Vedlikehold justeres ned.

Næring

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Førstelinetjeneste til bedrifter og etablerere.

Nettverksbygging og kompetanseheving for næringslivet.

Samhandling i Nord-Gudbrandsdalen og samhandling med Romsdalen.

Saksbehandling i forbindelse med disponering av kommunalt næringsfond og kraftfondet.

Sentrumsutvikling og fokusere på økt trivsel og bolyst.

Medvirkning i prosjekter som styrker næringsliv og utvikling

Utfordringer og strategi.

Det er utarbeidet forslag til samfunnsplan og næringsplan for Lesja kommune i 2024. Disse omtaler utfordringer og strategier på en utfyllende måte.

Målsettinger i planperioden.

Når planverket er politisk vedtatt, vil målsettingene benyttes i næringsarbeidet.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		5 042 921	5 906 500	5 906 500	5 906 500
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
	T1	656 819			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		206 760			
Sum rammebehov		5 906 500	5 906 500	5 906 500	5 906 500
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 906 500	5 906 500	5 906 500	5 906 500

T1: Tilskudd boligbygging/renovering er innarbeida i budsjettet. Sterk kostnadsvekst på enkelte samarbeidsområder.

Landbruk.

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Landbruksavdelingen sin oppgave er å være aktive pådrivere til støtte for landbruksnæringa i kommunene våre. Vi informerer, veileder, behandler og utfører kontroll av søknader knyttet til mange statlige tilskuddordninger i landbruket. Vi behandler også lovsaker etter eksempelvis jord- og konsesjonslov.

Utfordringer og strategi.

Effektiviseringa i landbruket har medført ei strukturendring i det norske landbruket. Driftsenhetene blir stadig færre, men større i omfang. Det er stadig endringer i eiendomsstrukturer og det er i varierende grad kjøp/salg av eiendom. De statlige tilskuddsordningene til landbruket er også i kontinuerlig utvikling. Selv om produsentantallet reduseres, økes kompleksiteten og omfanget av den enkeltes søknader. Selv som de fleste tilskuddsordninger er gjort digitale så opplever ikke landbruksavdelingen en reduksjon i veiledningsbehov. Slik vi ser det så skyldes det en kombinasjon av manglende brukervennlighet og stadige endringer av tilskuddsordninger og søknadsskjemaer.

De statlige tilskuddsordningene til landbruket er vesentlige for de som har arbeidet sitt i næringa. Pådriverrollen avdelingen har i denne sammenheng er å informere, veilede og støtte gårdbrukerne godt slik at de kan høste best mulig av tilskuddsordningene. I jordlov- og konsesjonslovsammenheng ligger det i pådriverrollen at den faglige veiledninga må være god slik at gårdbrukerne får realisert planene sine. Pådriverrollen legger også et ansvar på avdelingen blant annet i sammenheng med å støtte investeringslystne gårdbrukere, aktivt bidra i prosjekt som f.eks. støtter bruk av utmarksressursen, og ta tak i saker/prosjekt som ansees som nødvendig for ei positiv utvikling i næringa. Dette krever en lyttende tilnærming til næringa, med stor vekt på samarbeid med næringa selv og med aktører som arbeider opp mot næringa.

For å være aktive pådrivere for landbruket må avdelingen inneha god faglig kompetanse både innen tilskuddsordningene og lovsaker i landbruket. Det blir også viktig at avdelingen har kompetanse på informasjons- og arrangementsarbeid, samtidig som avdelingen trenger å ha

kapasitet til å ha den nødvendige dialogen med de ulike aktørene i landbruksnæringa. Avdelingen er aktive deltakere i flere regionale prosjekt. Her nevnes både Bærekraftig sameksistens med sau og jerv i utmark og landbruksplanen for Gudbrandsdalen. Prosjektene er ressurskrevende, men gir frukter i form av økt samarbeid innen landbrukssektoren i Gudbrandsdalen.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2025
Opprettholde og utvikle landbruket som den viktigste og bærende næringa i kommunen	Økt nærhet til gårdbrukerne	Skape sosiale og gode faglige arenaer for gårdbrukerne
	Lav konflikt mellom beitedyr og rovvilt	Ha god dialog med beitenæringa både før, under og etter beitesesongen Delta aktivt med Statsforvalteren, Miljødirektoratet og rovviltnemnd for å fremme beitenæringas sak
	Opprettholde investeringsnivået i landbruket	Støtte gårdbrukere som ønsker å investere på gården sin
Veilede og saksbehandle på en god måte	Saksbehandle på en god faglig måte	Prioritere å dra på kurs/samlinger i regi av f.eks. Statsforvalteren for å ha oppdatert kunnskap og de ulike tilskuddsordningene

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		2 599 281	2 541 927	2 541 927	2 541 927
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	-33 925			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		106 571			
Sum rammebehov		2 671 927	2 541 927	2 541 927	2 541 927
Kommunedirektørens forslag til justering		-130 000			
Ramme økonomiplanperioden		2 541 927	2 541 927	2 541 927	2 541 927

Tiltak 1: Redusert faste stillingshjemler tilsvarende 20 % samt 60 % vakanse i stilling i 2025.

Forvaltning

Beskrivelse av dagens virksomhet/tjeneste.

Forvaltning har 700% stillingsressurs som skal leverer lovpålagte tjenester innen plan, byggesak, oppmåling, kart og miljø. Forvaltning jobber både med enkeltsaker, strategiske planer for kommunen, kommuneplan og mer. Hoveddelen av arbeidet er lovpålagte

oppgaver og veiledning, samtidig som avdelingen er en viktig premissgiver for utviklings- og næringsarbeid. Forvaltning leverer viktig data til matrikkel, adresse og kartarbeid for å oppdatere viktige registre som beredskap, eiendomsskatt og som hele Norge kan benytte seg av.

Utfordringer og strategi.

Forvaltning har fokus på de lovpålagte tjenestene innen plan-, byggesak, oppmåling og miljø, og kommuneplanens planstrategi og kommuneplan i 2025. I løpet av 2025 må en ny tjeneste etableres med tilsynstjeneste innen forurensningsområdet for spredte avløpsanlegg. Det utredes om en skal inngå i et interkommunalt samarbeid med andre kommuner i regionen eller om kommunen selv skal utføre arbeidet. Den nye lovpålagte tilsynstjenesten skal finansieres gjennom selvkostprinsippet med 100% dekning.

For år 2025 er inntektssiden som er budsjettet usikker, da inntektene innen plan, byggesak og oppmåling avhenger av markedet. Dette kan også påvirkes av avløpssituasjonen på Bjorli. En forutsetning for budsjetteringen er et uendret inntektsnivå fra 2024. Det vil si at det er budsjettet med en svak nedgang av saksmengde (ca 5%) i forhold til forventet saksmengde i 2024. Det er viktig å holde kostnadene nede og utnytte inntekspotensialet fra gebyrene også i årene framover. Likevel vil en del sakstyper som kommunens eget planarbeid (kommuneplan, temaplaner med mer), generell veiledning, adressering, ulike kartarbeid og matrikkelarbeid og planarbeid ikke kunne gebyrlegges.

Den 3-årige prosjektstillingen innen plan er sentral for å kunne sikre framdriften med kommuneplanens arealdel. Dette er en stor og arbeidskrevende oppgave som også trenger tilstrekkelig med konsulenttjenester til utredninger og kartarbeid. Budsjetteringen er stram, og en konsekvens kan være at plantegning eller enkelte utredninger til kommuneplanens arealdel må skyves på til 2026.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2025
Oppdatert arealplan og styringsverktøy	Ny vedtatt kommuneplanens arealdel	Alle arealer er konsekvensutredet og det er tegnet et første utkast på kommuneplanens arealdel.
Vedtatt planstrategi	80% av de prioriterte strategi og planoppgavene er vedtatt.	Planstrategi er vedtatt.
Økt næringsaktivitet	Flere nye godkjente regulerte utbyggingsområder Fornøyde kunder: ha gjennomført brukerundersøkelse Økt aktivitet innen bygg- og eigedom Nye næringsområder vedtatt i kommuneplanens arealdel.	holde seg innenfor saksbehandlingstider yte god veiledning og service ha god faglig kontroll for å levere en sikker tjeneste utrede ferdig nye næringsområder i kommuneplanens arealdel

Flere nye bolighus/tomter	Flere nye bolighus og boligtomter	Prioritere boligsaker
God styring på økonomien i Lesja kommune	Budsjettdisiplin	Kontroll på budsjett
Kvalitetshevingsarbeid i kart	Få en mer nøyaktig kartbase	Delta i kvalitetshevingsarbeid i matrikkelen med fritidsboligprosjekt
Ny tilsynsordning spredt avløp	Tilsynsordningen fungerer optimalt.	Ny tilsynsordning startes opp i løpet av 2025.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2025	2026	2027	2028
Vedtatt ramme		5 034 132	4 970 532	4 970 532	4 970 532
Politisk vedtatte budsjettendringer 2024					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
3-Årig prosjektstillig plan 2024-2025-2026	T1	i ramma over	i ramma over		
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
redusert kostnad til regionalt GIS samarbeid	T2	-85 000			
redusert utgift ebyggesak	T3	-40 000			
reduksjon av utgifter (kurs, andre utgifter etc)	T4	-10 000			
redusert konsulent tjenester plan	T5	-230 000			
redusert inntekt oppmåling	T6	20 000			
økte lønns og priskostnader ut over estimat	T7	345 000			
Lønns og prisvekst (deflator)		206 400			
Sum rammebehov		5 240 532	4 970 532	4 970 532	4 970 532
Kommunedirektørens forslag til justering					
		-270 000			
Ramme økonomiplanperioden		4 970 532	4 970 532	4 970 532	4 970 532

Tiltak 1: Den 3-årige prosjektstillingen for plan for årene 2024-2025-2026 ligger inne i budsjettet. Hovedmålsettingen med prosjektstillingen er arbeid med kommuneplanens arealdel, jamfør tidligere planstrategi 2020-2024, og budsjettvedtak av desember 2023. Denne er med å redusere konsulent tjenestene som trengs innen plan, jamfør tiltak T5.

Tiltak 2: Reduserte kostnader for år 2025 til regionalt GIS samarbeid. En forventer noe økning igjen fra år 2026. Dette er en regional forpliktelse.

Tiltak 3: En forventer en svak nedgang i saker for 2025, og kan dermed redusere kostnader til sakssystemet ebyggesak.

Tiltak 4: Reduksjon av kostnader til kurs, andre utgifter med mer. Det er et stramt budsjett for 2025 med lite handlingsrom. Dette kan medføre at ikke alle ansatte kan bli prioritert til å delta på kurs i 2025, og dette er ikke en varig innsparing som anbefales.

Tiltak 5: Reduserte kostnader til konsulent tjenester plan. Sees i sammenheng med tiltak 1. Viktig å beholde nok midler til konsulentkjøp til utredningsarbeid som flom og skred og kartarbeid. Budsjetteringen er nå svært stram og usikkert om holder ut 2025, dette kan føre

til at oppgaver knyttet til kommuneplanens arealdel må skyves til 2026, og at arbeidet med kommuneplanens arealdel skyves ut i tid.

Tiltak 6: Redusert inntekt oppmåling. Dette er markedsstyrt og vanskelig å forutsi. Inntektene henger i stor grad sammen med fritidsboligmarkedet og nye tomter, men har også andre inntekter.

Tiltak 7: Det er høyere lønns- og prisvekst enn deflatoren lagt til grunn. Lønnsutgifter ligger til grunn for beregning av økte utgifter.

Dokumenter

Vedlegg

- 1 Økonomisk oversikt drift + Anskaffelse og anvendelse av midler
- 2 Investeringer pr prosjekt 2025-2028
- 3 Bevilgningsoversikt investering (budsjett)
- 4 Bevilgningsoversikt drift (budsjett) 1
- 5 Lesja utredning felles ungdomstrinn og skoleledelse
- 6 Sluttrapport lederutvikling Lesja kommune_17.11.2024
- 7 Tiltaksliste lederutvikling Lesja kommune_17.11.2024
- 8 Budsjett 2025, kommunalsjer, ansvar, kontoart

Innstilling:

- 1) Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 godkjennes.
- 2) Av de totale investeringene på 48 607 900 kroner blir inntil 39,2 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 35 år, resterende blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.
- 3) Netto driftsresultat 2025, kr 8 194 745 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 780 000 kr avsettes bundne driftsfond, 1 383 500 kr brukes fra bundne driftsfond og 2 201 755 kr avsettes til disposisjonsfondet.
- 4) Konesjonsavgiften settes av til kraftfond og skal anvendes til næringsutvikling.
- 5) Finansielle måltall
  - Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden
  - Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter
  - Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter
  - Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto inntekter.
- 6) Det etableres en felles ungdomsskole for Lesja og Lesjaskog på Lesja skule fra skolestart 2025
- 7) Det skal etableres felles ledelse for Lesja og Lesjaskog skuler innen skolestart 2026

- 8) Flytte 1.-4. trinn fra Blåsenborg til hovedbygget på Lesja skole høsten 2027. Det utarbeides en mulighetsstudie for Blåsenborg til alternativ kommunal bruk.
- 9) Arbeidet med omstrukturering av arbeidskraft innen helse og omsorg for bedre utnyttelse av kompetansen i de ulike tjenestene iverksettes.
- 10) Det settes i gang arbeid for å omklassifisere kommunale veier i hele kommunen.
- 11) Kommunal bygningsmasse skal kartlegges for å oppnå bedre arealeffektivitet og eventuelt salg.

Per Dag Hole
kommunedirektør